

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

579. SAYI MART
2025

FİYAT:
85 TL

AHİR ZAMANIN SESSİZ ŞAHİDİ:
GARKAD AĞACI

ÇOCUKTA HİPERAKTİVİTE VE
İLAÇ KULLANIMI

RAHMET PEYGAMBERİ
NEBİYY-İ ÜMMİ

MEYVE
SİNĞİNİN BEYİNİ

KUDÜSTE
RAMAZAN

MARŞTA KOLONİ
KURMAK NE KİL...

BIÇAKSIZ AMELİYAT
ORUÇ

**Abone olarak
Zafer ve Arkadaş Çocuk
dergilerimize destek olan
siz dostlarımıza
çok teşekkür ediyoruz.**

GERÇEĞE DOĞRU
zafer
BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

Yeryüzü, Yıldızlar ve İkisi Arasında Yarattığı Sayısız Şey ile
ARKADAŞ
Çocuk Dergisi

**Zafer Dergisi
İletişim Bilgileri**
abone@zaferdergisi.com
0 549 505 60 01 - 02 - 03

Sizlerle Mart 2025

Merhaba değerli dostlarımız,

Yıllar mevsimlere uğraya uğraya yol aldığı gibi, ömrümüz de manevi mevsimleri ziyaret ede ede akıyor. Ramazan ayı manevi bahar mevsimimiz... Mahsulümüz bol ve bereketli olsun. Mahşer hasadımız çok kârlı olsun inşaallah.

Ramazan ayı, fırsatlar ayı aynı zamanda. Hele ki şimşek gibi geçen şu dünya ömrünü kazançla kapatabilmek için bulunmaz fırsat. Her ölüp giden bize bu fırsatı yakalamamız gerektiğini hatırlatıyor.

Hayatın meşgaleleri, olan biten hadiseler derken dünya o kadar hızlı dönüyor ki, bir yandan da adeta insanları ahiret âlemine doğru biteviye fırlatıyor... Yolculuk hızlandı... Büyüklerimiz, sıra bize gelmeden çok çalışalım azıksız kalmayalım derlerdi. Zaman onları hep haklı çıkarıyor...

Ramazan-ı şerifinizi tebrik ediyoruz. Bayram coşkusu veren cümleler vardır. Onlardan biriyle bayramınızı da tebrik edelim: "Mahşer gününüz ebedî bayramınız olsun."

İyi ki, böyle güzel bir dinimiz var.

İyi ki, Rabbimizi biliyoruz, Resulullah Efendimizi tanıyoruz, Kur'an'ımızı okuyoruz... Sonsuz şükürler olsun...

Aydınlıkta doğup büyüdüğümüz için değerini bilmemiz zorlaşıyor. Fakat karanlıkta olanları gördükçe hidayetin aslında ruhun cenneti olduğunu anlayabiliyoruz. Geçen-

lerde yeni Müslüman olmuş birisinin ifadeleri, şükre vesile olmuştu. Kısaca diyordu ki: "Başıma kötü bir şey geldiğinde, kalbimde sığınacak bir merci, bir şey arıyordum fakat bilmiyordum, inanılmaz yalnız hissediyordum kendimi. Öte yandan güzel bir şey olduğunda da teşekkürümü, minnetimi iletcek bir yücelik arıyor ama bilemiyordum. Her şey anlamını yitiriyordu..."

Evet "...her vicdanda şu nokta-i istinad ve nokta-i istimdat cihetinde iki küçük pencere, Kadîr-i Rahîmin bârigâh-ı Rahmetine açılır, her vakit onunla bakabilir." İnsan vicdanı, daima bir dayanak noktası ve sığınıp yardım isteyeceği bir melce arıyor... Özellikle Kur'an okuduğumuzda mutmain olmamızın, huzur bulmamızın, mutluluk hissetmemizin bir sırrı da bu belki.

Rabbimiz Ramazan ayından istifademi zi artırsın, dünyanın her yerinde mazlum ve mağdur kardeşlerimizin kurtuluşuna vesile eylesin, Müslümanların tek yürek, tek yumruk olduğu günleri yakın eylesin. Amin.

...

Mart sayımızın hazırlanmasında yazarlarımızdan siz okuyucularımıza kadar herkesin katkısı var. Rabbimiz cümlemizden razı olsun, yolunda olmayı ve yolundayken ölmeyi nasip etsin.

...

Gayret, çalışmak, sefer bizim; zafer Allah'ındır...❖

— Editör

içindekiler

- 8** Mars'ta Koloni Kurmak Ne Ki!?
PROF. DR. Ş. HAKAN ATALGIN
- 10** Kudüs'te Ramazan
HAYRUNNİSA YURÇ
- 12** Nefis / Tefekkürname
MEHMET SİNAN
- 14** Eğitimin Yapay Zeka ile Dönüşümü
SEZER FİLİZ
- 16** Bıçaksız Ameliyat Oruç / Sünnet-i
Seniyyeye İttibanın Beden ve Ruh
Sağlığımız Üzerindeki Etkileri
MEFRA BİLGE DÖNMEZ
- 18** Rahmet Peygamberi Nebiyy-i Ümmî
PROF. DR. ALÂADDİN BAŞAR
- 20** Ömür Dediğin Bazen Kısa Olur
Bazen Çok Uzun
DR. SELÇUK ESKİÇUBUK
- 22** Kesinکه
GAMZE KOÇ
- 24** Ahir zamanın Sessiz Şahidi: "Garkad
Ağacı" ve Hadislerdeki Derin Mesaj!
PROF. DR. FATİH SATIL
- 26** Kudüs'te Bahar
SADIK YALSIZUÇANLAR
- 28** Meyve Sineğinin Beyni
PROF. DR. SEFA SAYGILI
- 30** Yolumuzdaki İşaret Levhaları
SELİM GÜNDÜZALP
- 32** 2039 Yılında Doğanlar / Hayalin İçinden
Öyküler
HÜSEYİN BURAK UÇAR
- 34** İnsan Bir Tanıktır Bu Evrende
ÖMER SEVİNÇGÜL
- 36** 'Ben'den 'Biz'e İletişim Yolu
ÂDEM ÖZKAN
- 39** Yasin Suresi'ndeki Bazı Tevafuklar /
Kur'an Allah'ın Mucize Kelamıdır
PROF. DR. NİYAZİ BEKİ
- 40** "Tasarımın Evrimi, Evrimin Tasarımı"
DOÇ. DR. RASİM SOYLU
- 42** Küreselleşme Değirmeninde
Öğütülen Değerlerimiz
DOÇ. DR. KASIM TAKIM
- 45** Zimem Defteri / Tarih Öyküsü
HAZIRLAYAN: YÜKSEL KARAHAN
- 46** Hayatımızın İçine Bırakılan Bomba:
Hız Tuzağı
İBRAHİM KÖROĞLU
- 48** Zairah'ın Hikâyesi / İslam'a Dönüş Yapan,
17 Yaşındaki Hıristiyan Kız
AYTEN YADİĞAR
- 50** Bütün Varlıklar Allah'ı Nasıl Zikreder? / Bir
Hatıra
PROF. DR. ÂDEM TATLI
- 52** Ramazan'ı Alvarlı Efe'yle Yaşamak
ÖMER GÜNDOĞDU
- 53** Mısraların Anlam Yüklü Dünyası
MEHMET KERİMOĞLU
- 54** Snobizmin ve Sekülerizmin Kıskaçında
Müslümanca Yaşamak
DR. BATALP BATMANOĞLU
- 56** Psikolojik Tedavilerde İlaçların Yan Etkileri
/ "6 yaşındaki oğluma dikkat eksikliği ve
hiperaktivite bozukluğu tanısı konuldu.
İlaçların yan etkisinden korktuğumuz
için tereddütlüydük. Bu konuda siz ne
sölersiniz?"
**FEYZULLAH AKDAĞ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN**
- 59** Karikatür / Hal Dili
OSMAN SUROĞLU

İnsan her şeyi anlatamaz.
Zaten kelimeler de her şeyi
anlatmaya yetmez.

— Cengiz Aytmatov

Güneş ışığı aydınlatıcıdır,
yağmur ferahlatıcı,
rüzgar kuvvetlendiricidir,
kar ise canlandırıcı.
Kötü hava diye bir şey yoktur.
Sadece farklı türde iyi havalar vardır!..
— J. Ruskin

Sen içine dön, yalnız dışınla meşgul olma.
Çünkü sen cisminle değil, ruhunla insansın.
— Muhyiddin Arabî (ks)

Ramazan-ı Şerif'te ehl-i iman, birden muntazam bir ordu hükmüne geçer. Sultan-ı Ezelî'nin ziyafetine davet edilmiş bir surette, akşama yakın "Buyurunuz" emrini bekliyorlar gibi bir tavr-ı ubudiyetkârâne göstermeleri, o şefkatli ve haşmetli ve külliyetli Rahmaniyyete karşı vüs'atli ve azametli ve intizamli bir ubudiyetle mukabele ediyorlar.
— Bediüzzaman, 29. Mektup

Cenâb-ı Hak (cc) buyuruyor:
"İman edip iyi ve yararlı işler yapanları mükâfatlarını Allah, tam tamına ödeyecek, hatta lütfundan onlara hak ettiklerinden daha fazlasını da verecektir."

(Nisa Sûresi, 173. ayetin meali)

Peygamber Efendimiz (asm) söyle buyurmuştur:

"Cennette Reyyan denilen bir kapı vardır. Bu kapıdan kıyamet gününde yalnız oruç tutanlar girer. Başka hiçbir kimse giremez. (Kıyamet gününde) oruçlular nerede? diye çağırılır. Oruç tutanlar kalkıp o kapıdan girerler. Oruçluların sonucusu bu kapıdan içeri girdiği zaman kapı kapatılır, artık oradan içeriye hiç kimse giremez."
— (Sahih-i Müslim, hadis no: 1947)

Allah göz vermiş ki bize
Görsün güzellikleri.
İz'an vermiş ki
Anlasın incelikleri.
Ya yürek vermeseydi bize
Kim bilecekti sevmeyi.

— Sabahattin Kömürcüoğlu

Beyninizin gıdalarını unutmayın. Kullanılmayan kas nasıl eriyip kaybolursa, çalışmayan beyin de öyle küçülür. Beyin ancak okumak, gözlemek, dinlemek ve düşünmekle çalışır. Çalışmamak insan bedenine kilo aldırıyor. Fakat aynı şey beyin için geçerli değil; o çalışmadıkça küçülüyor.

— Dr. Muhammed Bozdağ

Limandaki gemi güven içindedir; fakat gemiler liman için yapılmamıştır.

— J. A. Shedd

Hiçlik korkusu sonsuz bir hayat olduğu gerçekliğine inanma derecesi ile gidebilir. Ölümünden sonra hayat var mı? Varsa nasıl? Bu sorular insanın kendi için sorması kadar, vefat eden yakınları için de cevaplamak zorunda kaldığı sorulardır. Cevaplanamayan bu sorular insan yüreğine bir kor ateş gibi düşer. Bu kor ateşi insanlar ruhlarında sıkıntı, bulantı, kaygı, üzüntü olarak yaşarlar.

— Mustafa Ulusoy

Ağızdan çıkan tek bir kelimeye manasız denilmesine razı olmayan insan, nasıl oluyor da ahireti ve ebedi diyarı inkâr etmek suretiyle bu koca kâinatı anlamsızlıkla ittiham edebiliyor?

— Mehmed Kırkinci

Kalp, üç şeyin mahfazasıdır:
Aşkın, ümidin ve imanın.

— Nurettin Topçu

Bir bilim adamı biraz manevi değerlerden bahsedince Türkiye'de hemen gerici damgasını yer. Peki bunlar bilmiyorlar mı ki, Einstein bir taraftan fizik teorileri kurarken, bir taraftan da Siyonizm üzerine makaleler yazardı. Şimdi o gerici olmuyor da biz Gazalî'den bahsedince mi gerici oluyoruz?

— Prof. Dr. Oktay Sinanoğlu

Telaş ruhu tüketir, hayatı hızlandırarak değil derinleştirerek anlamlı kılar.

— Prof. Dr. Kemal Sayar

Ey gönül!

Oruçluyken Allah'a misafirsin;
Sana gökyüzü sofrası yakışır.

— Hz. Mevlânâ (ks)

Mars'ta Koloni Kurmak Ne Ki!?

PROF. DR. Ş. HAKAN ATALGIN

DÜŞÜNÜN Kİ, Mars'a veya daha uzak gezegenlere yüzlerce kiloluk bir keşif aracı göndermek yerine, çok küçük hatta gözle bile görülemeyecek kadar küçük bir nesneyi Mars'a veya uygun gezegenlerden birisine bırakıyoruz. Böylece hem enerjiden hem de maliyetten tasarruf ediyoruz.

Bu nesne güneşten aldığı enerji ile bölünerek çeşitli birimler oluşturabiliyor. Onlar da bir ortak bir amaç için bir araya gelmiş aparatlara dönüşüyor. Nesnelere bazıları başka yönde, bazıları farklı bir görev yapacak şekilde, bir kısmı önceliklerden çok farklı bir suret olarak başkalaşıyor.

Bunlardan bir kısmı dijital bir fotoğraf makinesi gibi, bir kısmı sensörlerden oluşmuş bir algaç gibi, bir kısmı kuvvet üretecek motor gibi, bir kısmı da iskelet gibi taşıyıcı bölümler oluşturuyor.

Daha sonra bunlar uygun harekete izin verecek şekilde birleşerek daha birçok farklı özellik geliştiriyorlar. Hareket unsurları,

kamera, şarj ünitesi, hafıza, denge algılayıcıları ve bunun gibi tüm parçalar birleşerek çok iyi çalışan bir robotu oluşturuyorlar.

Daha sonra oluşan bu robot basınç sensörlerini, hareket unsurlarını ve tüm aparatlarını mükemmel bir şekilde kullanmayı öğreniyor. Yani en başta gözle bile görülmeyen o nesne yüzlerce kiloluk keşif robotlarına dönüşüyor...

Böyle bir sistemin olması ve kusursuz çoğalması ve her birinin çoğalarak topluluk oluşturmasını izlemek sizi şok ederdi, adeta afallatırdı...

Oysa bu anlatılanların daha da fazlasına tanıklık ediyorsunuz.

Şaşırdınız değil mi?

Bütün bunlara tanıklık etmek için herhangi bir anneye, bebeğe bakmanız veya kreşe adım atmanız yeterli...

Her biri hayata mikroskopik boyutlardaki tek bir zigotla başlamış olan bu ağılayıp oynayan bebekler, şimdi foton algılayıcıları, çok eklemli uzantılar, basınç sen-

sörleri, kan pompaları ve çevrelerinden gelen uyarıları anlayıp değerlendirecek düzeneklerle ve türlü türlü hissiyatlarla tıka basa dolu 'insanlara' dönüşme sürecindedir.

Ama insanların en şaşırtıcı özelliğinden henüz söz etmedik bile. Daha da hayret uyandırıcı bir yönümüz var: İçerdiğimiz bu düzeneklerden beynimiz ise, diğer yaratılardan farklı olarak önceden tümüyle programlanmak yerine, çevreyle etkileşerek kendini şekillendirir. Büyüyüp geliştikçe, zorluklarla baş etmek, fırsatlardan yararlanmak ve çevremizdeki toplumsal yapıları anlamak için beynimizin devre sistemini sürekli yeniden yazarız. Yani zamanla mükemmelleşmeye doğru ilerleriz. İnsanın tanımında geçtiği gibi insan bu dünyaya tekemmül etmek için geldiği bu şekilde ispat edilmiş olur.

Yani diğer canlılardan farklı olarak insanın gelişimi kendi çalışmasına ve çabasına bakar. Diğer mahlûklar ise kendilerine verilen, ilham edilen vazifelerde çalışırlar vazifelerini kusursuz yaparlar; onlarda çalışıp öğrenme ve mükemmelleşme bizdeki gibi değildir. İnsanda olan sadece insana mahsustur.

İnsan yüksek bir kabiliyette yaratılmıştır. Onun gelişmesi, değişmesi ve mükemmelleşmesi bu kabiliyetini yerinde kullanmasıyla gerçekleşecektir.

Şu var ki, bu imtihan dünyasında insan bu büyük ayrıcalığı yerine getirip getirmeme konusunda serbest bırakılmıştır. Tercihini doğru kullanan insanlar, bu istidat (yetenekler) ile Yaratıcıyı tanıma sahasında büyük mesafeler kat etmek ve Yaratıcının bizden isteklerini anlamak isterler. Rabbimiz bizleri de marifetullah ve rızası dairesinde yaşayanlardan eylesin...❖

Kudüs'te Ramazan

HAYRUNNİSA YURÇ

Muallak kayasının üzeri

Muallak kayasının altı

Peygamber Efendimizin Miraca çıkarken bütün peygamberlere namaz kıldırıldığı mihrab

Şam kapısı ,Hz Ömer Kudüs'ü ferhedince rahipler Kudüs'ün anahtarını bu kapıda vermişler

HER ŞEYİN özeli vardır, zamanın, şehrin, insanın... Biz de özel bir zaman olan Ramazan ayında, özel bir şehir olan Kudüs'teydik... Hasretle gelmeyi beklediğim bu şehre, yeryüzünde Peygamberin en çok yaşadığı beldeye, Kur'an'da ismi anılan bu mukaddes mekâna, ilk kiblemiz ve Mirac'ın ilk durağı olan mekâna Ramazan ayında gelmek beni ayrıca sevindirmişti.

Ramazan ayından iki gün önceydi, uçacağımız Telaviv havaalanına saatler 01:00'i gösterirken indi, oradan Kudüs'e doğru yola çıktığımızda 02:30'u bulmuştu. Evlerin ışıklarının açık olması dikkatimizi çekmişti. Meğer cumartesi günleri Yahudilerin şabat tatiliymiş ve elektrikli hiçbir şeye dokunmuyorlarmış; bu sebeple bir gün önceden açık bırakıp ertesi gün kapatıyorlarmış...

Kudüs'e kavuştuğumuzda onu Ramazan heyecanını yaşarken bulduk. Ramazan'a hazırlık olarak, evlerin kapıları, pencereleri, cad-deler, sokaklar ve özellikle Mescid-i Aksa'ya giden yollar renk renk ışıklarla süslenmişti.

Mescid-i Aksa'ya yaklaşınca oldukça yüksek surlar bizi karşıladı. Bu surlar, Kanuni Sultan Süleyman'ın Kudüs'e hediyesiymiş.

Ve nihayet, bana labirenteyim gibi hissettiren koridorlardan geçerek Mescid-i Aksa'ya çıktık. Mescid-i Aksa'nın bahçesinin ortasında altın yaldızlı kubbesiyle Kubbetü'ssahra'yı görünce etkilendim. İlk defa tüm haşmetiyle karşımda bulmuştum onu. Gerçekten göz alıcıydı.

Ve ilk namazımı Kubbetü'ssahra'nın içinde bulunan, Peygamber Efendimizin miraca çıkarken üzerine bastığı kayanın altında kıldım. Bu kayanın da çok özel bir hatırası vardı: Peygamber Efendimiz, miraca bu kayanın üzerinden çıkarılmıştı. Ve o esnada kayaya da yerden havalanmış Efendimizin (asm) "Sen dur" demesiyle havada asılı kalmıştı. İşte namaz kıldığım boşluk, o olayda kayanın altında oluşan alan idi. Burası 40 metrekare kadar bir yer.

Buradan sonra hemen karşıdaki Mescid-i Aksa'ya gittik. Buraya Kible Mes-

ci di de deniliyor. Burası dikdörtgen şeklinde büyük bir mescit. Burada Türkiye'den gelenler vardı, onlarla da tanıştık. Az sonra Filistinli kardeşlerimizle tanıştık. Türkleri çok seviyorlar ve Türkiye'nin her zaman yanlarında olduğunu söylüyorlardı.

Bu alanı, burasını anlatmak çok zor... Bu kutsal mekânın her taşında, her yerinde hatıralar dolu; o hatıralar bize buraları emanet ediyor, hem köklerimizi, hem gücümüzü, hem buraların hakkını vermiş ve yine verecek olan bir ümmet olduğumuzu hatırlatıyor; omuzlarımıza bu emanetlerin sorumluluğunu yüklüyor, bu mukaddes mekânlara sahip çıkmamız gerektiğini fısıldıyor...

Mescid-i Aksa toplam 144 dönüm çevresi surlarla kaplanmış. Bu surlar bizim bir parçamız; bunları Kanuni Sultan Süleyman yaptırmış. Mescid-i Aksa'nın içinde namazgâhlar, şadırvanlar, medreseler, su kuyuları, revaklar var, hepsi ecdadımızın izlerini taşıyor. Ayrıca içinde, Müslüman, Yahudi, Ermeni ve Hristiyan mahalleleri var...

...
Akşam yakındı, bu kutsal beldede ilk iftarımız olacaktı. Orucumuzu Mescid-i Aksa'nın bahçesinde açtık. Teravih namazı oldukça kalabalıktı. Ardından, sıcak kahve ile hurma ikramı ve gönülleri titreten salavat-ı şerifeler eşliğinde Filistin'in yöresel giysilerini giymiş bir grup, Taleal Bedru Aleyna'yı söyledi. Her şey çok etkileyici ve güzeldi.

Ertesi gün ziyaret alanımızı genişlettik. Zeytin Dağı'na çıktık, buradan Lut Gölü, Ürdün Dağları ve Hz. Ömer'in Kudüs'ü fethetmeye gelirken Mescid-i Aksa'yı görüp tekbir getirerek şehre girdiği Tekbir Dağları'nı gördük.

Kasımpaşa şadırvanı

Kayıtbay Sebili

Kudüs'ü esarettten kurtaracağımız ve o sevinci yaşayacağımız günün heyecanını hissedip biz de tekbirler getirdik. Dönüşte de Zeytin Dağı'nda bulunan Rabiâtü'l-Adeviyye'nin makamına grubumuzdaki gençlerle birlikte girdik; dualar ettik. Ardından Selman-ı Farisî'yi (ra) ziyaret ettik. Buraya küçük bir cami de yapılmış.

Sonrasında Meryem Ana Kilisesi'ni ve bahçesindeki 2000 yıllık zeytin ağaçlarını gördük, üstelik hâlâ meyve veriyorlarmış. Daha sonra Mescid-i Aksa'nın rahmet kapısının yanındaki Babürrahme Kabristanı'na gittik. Burada yeri belli olan iki sahabe kabri var: Şeddat bin Evs ve Ubade Bin Sabit. Aslında çok daha fazla sahabe kabri varmış ama nedense kaybolmuşlar... Buradaki kabirler bir garip geldi, Türkiye'deki gibi yeşillik yok ve kabirlerin üzeri beton kaplı. Bu da bizi şaşırttı. Sormak bile insanı pişman ediyor. Yahudilerin insanlığı, düşünceleri, duyguları karşısında irkiliyor insan... Burada zulüm sadece yaşayanlara değil, mezarlara bile ulaşıyor, her yeri zindana çeviriyor. İsrail, Müslümanların kabirlerinin üzerlerine bile beton döküyormuş. Burada medfun bulunan Müslüman kardeşlerimize içimiz yanarak dua edip ayrıldık...

İftar ve sahur vakitlerinde Mescid-i Aksa'nın bahçesinde top atılıyor. Burada ezanlar ayrı bir dokunaklı, insanın kalbini hüznle dolduruyor. Belki de zulüm ve baskının her yerde görülen izleri ve işaretleri, burada her şeye bir hüznün perdesinin ardından bakmaya sebep oluyor... Evet İsrail'in zulmünü, baskısını Müslümanları aşığalamasını biliyoruz ancak bunlara bizzat şahit olmak ve yakından görmek, insanın bu kutsal mekânlarda bulunmasının heyecanına, sevincine ve huzuruna kapkara gölge düşürüyor...

Gazze'den altmış beş yaşın altında hiç kimse çıkamıyor; şimdi her şey daha da zorlaşmış olmalı. Aslında Müslümanlar için her yer açık hava cezaevi Filistin'de...

Daha sonra El-Halil şehrine gittik. İsrail, Filistin şehirlerinin etrafını 3 metrelik duvar-

larla sarmış. Filistinliler bu duvarları aşamıyor ve tutulan kapılardan izinle geçebiliyor ve otobanı kullanamıyor, otobanı İsraililer ve turistler kullanabiliyor, hep onların kontrolüyle giriliyor.

El-Halil şehrinde El-Halil camiinin içinde Hz. İbrahim Peygamber, Sare annemiz, Hz. İshak Peygamber ve eşi var. Caminin diğer tarafında Hz. Yusuf Peygamber de varmış ama, bu camiye basıp tahrip etmişler, otuz kişiyi öldürmüşler, sonra da tadilat yapıyoruz diye kapatmışlar ve Yusuf Peygamberin kabrini kendi taraflarına almışlar, camiinin yarısını kilise yapmışlar. Tek amaçları fitne ve huzursuzluk tohumları ekmek...

El-Halil şehri de insanda zaman tüneline girmiş hissi uyandırıyor. Caminin hemen dışındaki çarşığı gezdik, sanki zaman tüneline Osmanlı Devleti zamanına geçiş yapmış gibiydik. Evet buralar her şeyiyle tarihî yerler.

Filistin'de Türkiye'nin, Tika aracılığıyla ciddi çalışmaları ve yardımları var, Türk okulları var, hastaneler, restorasyonlar yapıyor. Bir de Yunus Emre Kültür Merkezi var, Türkiye'yi tanıtıyor.

Bu kutsal mekânlar çok önemli. Ben buraları görünce önemini daha iyi anladım. Mutlaka gelinmeli. Biz buralarda ne kadar varsak, buralar o kadar bizim... Hatta gelmeden önce Nuriye Çeleğin'in, Siret-i Meryem kitabını, Yusuf Güldür'ün Selahattin Eyyubi kitabını okumanızı ve Kudüs hakkında, Peygamberler tarihi hakkında okumalar yaparak gelmenizi ve ayrıca iki bölüm halinde çekilen, "Kudüs Biz Burada Kalacağız" belgeselini izlemenizi ısrarla tavsiye ediyorum.

Gönlümüzün orada kaldığı, gidip de dönülemeyen kutsal emanetimiz Kudüs, Mescid-i Aksa'mız, Siyonist Yahudilerin harabeye çevirdikleri Gazze, fiili dualarımızı ve yardımlarımızı bekliyor...

Ramazan ayınız mübarek olsun. Tüm İslam âlemi olarak tek yürek ve tek yumruk halinde bayramlarımızı idrak etmemiz duasıyla, Ramazan bayramınız mübarek olsun...❖

Tefekkürname

Nefis

MEHMET SİNAN

NEFİS, ruh ve beden birlikte meydana getirdiği varlığı ifade eder. "Her nefis ölümü tadacaktır..." (Âl-i İmrân, 185) ayetinin işaret ettiği gibi her nefis hayat sahibidir. Onun parçaları olan ruh ve beden de canlı mahluklardır. Bedenin hayat sahibi olması, onu içten ve dıştan kuşatan kanun ve kuralların varlığına ve o kurallara uygun hareket etmesine bağlıdır. Fizik, kimya, biyoloji, matematik gibi bilimler bu kanunları açıklama çabasından doğmuştur.

"De ki: Ruh, Rabbimin emrindedir" (İsra, 85) ayeti ruhun mahiyetini haber vermektedir. Ruh bir tür emirdir. Emir ise kanun, kural, prosedür, komut gibi birçok manayı kapsar. Ama bu manaların ötesinde, ruhun kendi hayatı vardır. Bu hayat biyolojik hayat denilen ve bedenlere ait olan hayattan ayrıdır. Yine diğer emirlerden farklı olarak ruh kendi varlığının farkındadır.

Ruh, sahip olduğu tüm özelliklere rağmen bir bedenin içine girmeden dünya hayatına dahil olamaz. Beden ise ruh olmadan müstakil hareket edemez. Bu şekilde ya hayatı devam etmez, ya da bitkiler ve hücreler gibi çok düşük bir hayat seviyesinde kalır.

Hayatın en önemli belirtisi harektir. Kıpırdamadan yerde yatan bir insan görsek öldüğünden şüphelenebiliriz. Bu durumda nefes alıyor mu, nabızı atıyor mu diye kontrol ederiz. Ama o insan göz kırpmak gibi küçük bir hareket yapsa, ölü olmadığını hemen anlarız. Hayatın ikinci delili hareketin içeriden bir etki ile meydana gelmesidir. Mesela bir yaprağın rüzgarın etkisiyle havada uçması bir harektir ancak onun hayat sahibi olduğunu göstermez. Hayat sahibi bir mahlukun kendi kendine hareket etmesi ise onu yöneten bir ruha sahip olduğunu gösterir.

Ruh ve beden bir araya geldiğinde ade-

ta güçlerini birleştirerek mükemmel bir hayatın ayrılmaz parçaları olurlar. Bedende göz, kulak, burun gibi birçok cihaz vardır. Ruh, bu cihazları kullanarak çevresi ile irtibat kurmaktadır. Ruhta görme hissi vardır ve bedendeki gözleri kullanarak etrafı seyreder, duyma hissine sahiptir ve kulaklar ile sesleri duyar. Ruhtaki hissiyatın bedendeki cihazlarla eşleşip birlikte çalışmasına nefis, nefis sahibi canlılara da hayvan adı verilir.

İnsan, biyolojik varlığı ile bir tür hayvandır. Ama ruhundaki farklılıklar ve bunun neticesi olarak farklı bir nefse sahip olması, onu hayvanlardan tamamen ayırır. İnsanın şuur ve iradesi hayvanlardan çok daha üstündür. Akıl ise başka bir biyolojik canlıda olmayan, insan ruhuna özel bir kabiliyettir. Ancak bu üstünlükler insan nefsi açısından çok önemli bir riski de beraberinde getirir: Hayvanların nefsi "mutmain"dir, yani ruhu bedenine tam hâkimdir; bedeni ruhuna tam itaat eder. İnsanın nefsi ise "emmare"dir: Nefsini doğru anlamamış, onu terbiye edememiş bir insan, varlığının ve hayatının tek kaynağını fiziki varlığı olarak görür. Bedenin arzu ve ihtiyaçlarını tek varlık sebebi zannettiğinden bedeni ruhuna hâkim, ruhu ve akli bedenine köle ve hizmetçi olur.

İnsanın nefesine esir olması aslında küçük bir mantık hatasından kaynaklanır. Gözü olmadan göremez, kulağında arıza olursa duyamaz ve buradan bedeni olmadan yaşayamayacağı sonucuna ulaşır. Halbuki bu ilişki karşılıklıdır; ruh olmazsa gözdeki görme, kulaktaki işitme de işe yaramaz ve ruh ile beden ayrıldığına ruhun değil bedenin hayatı sona erer. Ruh ise sadece maddi âlemden ayrılmış olur. Hakikatte ise hem ruh hem beden, yani nefis, varlığını ve hayatını sadece Cenab-ı Hakk'a borçludur. Bunu doğru düşünebilen insan, nefsi-ne kölelik etmez, yalnız Allah'a kul olur ve hayvandan daha aşağı duruma düşmekten kurtulur.❖

Eğitimin Yapay Zeka ile Dönüşümü

SEZER FİLİZ

MEKANİK hesap makinesinin tuşlarını dokunmatik bir ekranla değiştirmek onu yapay zeka destekli bir finansal analiz cihazına dönüştürür mü? Peki, kara tahtaya yazarak ders anlatmakla bilgisayardan yansıtılan bir dosya üzerinden ders anlatmak arasında tebeşir kullanmamanın dışında nasıl bir fark var?

Eğitimin Yapay Zeka ile Dönüşümü

Cep telefonu, internet, bilgisayar ve hatta telefon şebekesinin olmadığı dönemde hayata geçen eğitim sistemini yapay zeka nasıl dönüştürebilir? Sanayi devrimi sonrası kurulan bir tesisin sadece bazı ünitelerini yenileyerek bugün üretim yapamayacağını biliyoruz. Aynı şekilde eğitim sistemini de küçük revizelerle değiştirerek yapay zeka çağına geçemeyiz.

Teknolojinin hızla evrildiği günümüzde yapay zeka (YZ), eğitim sistemlerini dönüştürme potansiyeliyle öne çıkıyor. Ancak bu dönüşüm, sadece yenilikçi teknolojilerin kullanılmasıyla sınırlı kalmayıp, pedagojik yaklaşımlardan etik değerlere, altyapı yatırımlarından sosyo-ekonomik eşitsizliklerin çözümüne kadar pek çok unsurun bir araya gelmesiyle mümkün olacaktır. Hem gelişmiş hem gelişmekte olan, hatta az gelişmiş ülkelerde YZ'nin eğitime entegre edilmesi farklı dinamikler içerir; temel prensipler ve dönüşüm süreçleri benzer zeminlere oturmaktadır.

Yapay Zekanın Eğitimde Dönüşümünü Sağlayacak Temel Şartlar

1. Teknolojik Altyapı

Eğitimde YZ uygulamalarının etkin olabilmesi için sağlam bir dijital altyapı zaruridir. Bu kapsamda:

-İnternet ve Cihaz Erişimi: Yüksek hızlı internet, öğrenci ve öğretmenlerin kullanabileceği akıllı cihazlar, dijital eğitim materyallerine ulaşımın temelidir. Pandemi döneminde cihaza erişimde çok çocuklu ailelerde ciddi sorunların yaşandığı bilinmektedir.

-Bulut Bilişim ve Veri Güvenliği: Büyük veri ve yapay zeka algoritmalarının çalışabilmesi için güçlü sunucu altyapıları ve veri güvenliği önlemleri gereklidir.

2. Pedagojik Uyum ve Öğretmen Eğitimi

YZ'nin sunduğu avantajlardan tam olarak yararlanabilmek için eğitim yaklaşımlarının güncellenmesi gerekmektedir.

-Öğretmen YZ Okuryazarlığı: Öğretmenlerin yeni teknolojileri kullanabilmeleri için gerekli dijital ve pedagojik becerilerle donatılması gerekir.

-Bireyselleştirilmiş Öğrenme: YZ destekli sistemler, her öğrencinin öğrenme hızını ve tarzını analiz ederek özelleştirilmiş eğitim materyalleri sunmalıdır.

-Müfredat Entegrasyonu: Geleneksel ders içerikleri ile YZ destekli interaktif ve de-

neyime dayalı öğrenme yöntemleri uyumlu hale getirilmelidir.

3. Etik, Kültürel ve Sosyo-Ekonomik Boyutlar

Teknolojik dönüşüm, etik ve kültürel değerlere zarar vermeden, insan merkezli bir yaklaşımla desteklenmelidir:

-Veri Mahremiyeti ve Etik Kullanım: Öğrenci verilerinin gizliliği ve algoritmaların şeffaflığı, YZ uygulamalarının etik boyutunu oluşturur.

-Kültürel Uyum: Eğitim içeriklerinin yerel kültür ve dil özelliklerine uygun olarak tasarlanması göz ardı edilmemelidir.

-Eşitlik ve Erişim: YZ destekli eğitim çözümleri, sosyo-ekonomik farklılıkları derinleştirmeden, tüm öğrencilere eşit erişim sağlamalıdır. Erişim adaleti sağlanmadığında YZ destekli eğitim eşitliği bozan bir manevraya dönüşecektir. Sanıldığı aksine büyük şehirler bu açıdan en az kırsal bölgeler kadar dezavantajlı durumdadır.

4. Eğitim Politikalarında Süreklilik

Yapay zekanın eğitimde kalıcı dönüşüm meydana getirebilmesi için etkili yönetim ve uzun vadeli politikalar şarttır:

-YZ'nin eğitimde kullanımını yönlendirecek ve denetleyecek stratejiler geliştirmelidir.

-Kamu-Özel Sektör İşbirliği: Teknoloji yatırımları, eğitim kurumları ve özel sektör arasında kurulacak işbirlikleriyle sürdürülebilir hale getirilmelidir. Özellikle internet erişiminin operatörlerce uygun tarifelerle desteklenmesi sağlanmalıdır.

-Sürekli İzleme ve Geliştirme: YZ uygulamalarının eğitim üzerindeki etkileri düzenli olarak değerlendirilip, gerekli iyileştirmeler yapılmalıdır.

Dönüşüm Süreci ve Zaman Çizelgesi

Kısa Vade:

-YZ destekli asistanlar, adaptif öğrenme sistemleri ve otomatik değerlendirme araçlarının kullanımı yaygınlaşmaya başlar.

-Öğretmenler, temel YZ okuryazarlığı eğitimleri olarak bu teknolojileri sınıf orta-

mına entegre eder.

Orta Vade:

-YZ destekli eğitim çözümleri, ülke genelinde daha eşit bir şekilde yaygınlaşır.

-Eğitimde dijital uçurumun azaltılması için kapsamlı politikalar hayata geçirilir.

-Sanal ve artırılmış gerçeklik tabanlı eğitim uygulamaları geniş çapta kullanılmaya başlanır.

-Öğrenci verilerinin analiziyle bireyselleştirilmiş öğrenme modelleri daha da geliştirilir.

Uzun Vade:

-Teknolojik ve pedagojik eşitsizlikler büyük ölçüde azaltılır.

-Öğretmen-öğrenci etkileşiminde köklü değişiklikler yaşanır; öğretmenler, daha çok rehberlik ve mentorluk rollerine odaklanır.

-Eğitim sistemleri, tamamen YZ destekli, kişiselleştirilmiş ve sürekli güncellenen dinamik yapılara kavuşur.

-Bölgesel projelerle, YZ tabanlı eğitim çözümleri en ücra bölgelere de ulaştırılır..

-Dijital altyapı ve erişim konusundaki eksiklikler kademeli olarak giderilir.

Sonuç

Yapay zekanın eğitimi dönüştürme potansiyeli, teknolojik altyapı, pedagojik uyum, etik değerler, sosyo-ekonomik erişim ve etkili yönetim gibi çok boyutlu şartların bir araya gelmesiyle mümkün olacaktır.

Kısa vadede YZ tabanlı araçlar belirli alanlarda uygulanmaya başlasa da, orta vadede teknolojik gelişmeler ve politikaların desteklenmesiyle dönüşüm ivme kazanacak, uzun vadede ise eğitimde köklü bir yapısal dönüşüm, öğretmen rolünün yeniden tanımlanması ve bireyselleştirilmiş öğrenme sistemlerinin norm haline gelmesi hedeflenecektir.

Gelecekte eğitimde yaşanacak bu dönüşüm hem bireysel hem de toplumsal gelişimin anahtarlarından biri olacaktır. Yeni paradigmanın insan merkezli ve etik temellere dayalı olarak uygulanmasını sağlamak ana yaklaşım olmalıdır.❖

ORUÇ SAĞLIK

Sünnet-i Seniyyeye İttibanın Beden ve Ruh Sağlığımız Üzerindeki Etkileri

Bıçaksız Ameliyat Oruç

MEFRA BİLGE DÖNMEZ

KAYNAKLARDA geçen, Hz. Peygamberimizin (sav) bizzat kendisi tutup ayını zamanda ümmetini teşvik ettiği, farz olan Ramazan orucunun yanı sıra bir yılda tuttuğu oruçları saydığımızda 150'yi aşkın olduğunu görüyoruz. Zira her pazar-tesi ve perşembenin yanı sıra eyyam-ı biyd oruçlarını tutması, Receb, Şaban, Şevval ve Muharrem ayındaki kıymetli günleri değerlendirmesi neticesinde bu sayı asgari sınırı gösteriyor. Evet Rasulullah'ın bu konuya verdiği ehemmiyet, orucun insan fizyolojisine olan uyumundan, aynı zamanda maddi ve manevi hayatımızın koruyucu hekimi olmasından kaynaklanıyor.

Bilimin ve tıbbın ilerlemesi ile bugün iyice anlaşılmıştır ki, insan vücudunu rektefe eden, hastalıklardan koruyan ve hasıl olmuş hastalıkları izale eden en tesirli ilaçlardan biri oruçtur. Sürekli gıda alımıyla yorulan, hat-ta kirlenen vücudun bakım, onarım ve tatil

zamanı olan oruç, bağışıklık sisteminin kuvvetlenmesine de fayda sağlıyor. Oruç mütehasısı olarak bilinen Dr. Hellmut Lützner'e göre "oruç; vücudun senelerce depo ettiği zehirleri ve pislikleri dışarıya atmanın en tabi yoludur."

Bu konuda merhum Abdülaziz İsmail şunları söylemektedir: "Orucun tıbben birçok hallerde faydalı olduğu ve çeşitli durumlarda yegâne tedavi yolu olduğu meydana çıkmıştır. Tedavi için müzmin ve ekşimeden mütevellit bağırsak ızdıraplarına karşı kullanılır. Dünyanın bazı yerlerinde oruçla tedavi yapan hastahaneler bile kurulmuştur. Bunlardan biri de; Dr. Henri Lahman'ın Dresden şehrindeki hastahanesidir."

...

Zayıf bünyeli insanların oruçla daha da güçsüzleşeceğine, hastalıklara yenik düşeceğine dair olan düşüncenin aksine, oruç

kişiye vücudundaki zehirlerden kurtulma imkânı sağlamaktadır. Bu esnada vücutta görülmeye başlayan bazı reaksiyonlar da aslında tamamen şifa krizleridir.

"Hastalık sindirimin bir veya daha fazla evresinde besinlerin tam olarak özümsememesinden ileri gelir. Oruç sırasında sindirim sürecindeki işlemler azalmış ve böylece bedenin toksik maddeleri atması sağlanarak uzun süreli diyet alımlarına bağlı hasarın tamiri gerçekleşmiş olur.

"Buna beden çeşitli yollarla cevap verir. Bedenin verdiği ilk cevap değişik bir ısı artışıdır. Bu özel ısı çeşidi, aşırı maddelerin hızla işlenmesine yol açar. Maddeler bedenden kolayca atılabilecekleri bir biçim haline getirilir. Bu arıtma şifa krizinin beş formu olarak isimlendirilen yollardan biri ile meydana gelir ki bunlar; burun kanaması, ishal, kusma, terleme, normalden fazla miktarda idrara çıkmadır. Bu artımın iyileşme krizi halinde meydana geldiğini söylerken, bedenin yetersiz sindirim sonucu oluşan çoğunlukla zararlı ve toksik ürünleri atmasını kastediyorum. Ne yazık ki bu şifa krizlerini batı tıbbı hastalık olarak isimlendirir. Sonuç olarak bu normal arıtım işlemlerinin sona erdirilmesi ve bloke edilmesi için bedenin sahip olduğu en etkin sağaltım mekanizmalarını çalışmaz hale getirir.

"Bu şifa krizlerinden bahsetmemizin nedeni özellikle daha önce hiç oruç tutmayan kişilerde oruca başladıktan 3 ya da 4 gün sonra hatta birkaç gün içinde bu süreçlerin meydana gelme olasılığının yüksek olmasıdır.

Bir zonklayıcı baş ağrısı, olasılıkla hafif

Hastalıkların en birinci sebebi olan yediğini sindirmeden yeni bir gıdayı mideye göndermenin önüne oruçla geçilebilir olması sebebiyle, oruç maddi ve manevi sağlığımız açısından en önemli bir tedavi yöntemidir.

bir ateş veya hararet yükselmesi, terleme ve benzeri bulgular bedenin doğru yolda hareket ettiğini gösterir. İshal ve kusma başladığında orucun fayda ve etkilerini bilmeyen bir kişi oruç nedeniyle zayıf düştüğünden dolayı gribal veya gastrointestinal (mide bağırsak sistemi) bir problemi olduğunu zannedebilir.

Çoğu insan, her ne sebeple olursa olsun rahatsızlık ve hastalık çekmeyi istemediğinden bedenin bu şifa eylemlerini hemen durdurarak çeşitli kimyasal ilaçlara başvurur. Bu o kişinin işine geri dönmesi veya önemli bir girişime başlamak üzere ayağa kalkması için yetebilir. Ancak yıllar sonra arıtım fonksiyonlarının baskılanmasından dolayı bedende biriken toksik materyaller en radikal girişimler dışında hiçbir tedavi imkânı olmayan organ hasarları meydana getirebilir."

Evet hastalıkların en birinci sebebi olan taam taam üstüne yemek yani biri sindirilmeden evvel yeni bir gıdayı mideye göndermenin önüne oruçla geçilebilir olması hasebiyle, oruç maddi ve manevi sağlığımız açısından en önemli bir tedavi yöntemidir.

Bediüzzaman Said Nursi Hazretleri de Ramazan risalesi isimli eserinde orucun bedene olan faydalarını şu şekilde ifade eder;

"İnsana, en mühim bir ilaç nevinden maddi ve manevi bir perhizdir ve tıbben bir himyedir ki; insanın nefsi yemek içmek hususunda keyfemâyeşe hareket ettikçe hem şahsın maddi hayatına tıbben zarar verdiği gibi, hem helal haram demeyip rast gelen şeye saldırmak adeta manevi hayatını da zehirler. Daha kalbe ve ruha itaat etmek o nefse güç gelir. Serkeşâne dizginini eline alır. Daha insan ona binemez. O insana biner. Ramazan-ı şerifte oruç vasıtasıyla bir nevi perhize alışır. Riyazete çalışır ve emir dinlemeyi öğrenir. Biçare zayıf mideye de hazımdan evvel yemek yemek üzerine doldurmakla hastalıkları celb etmez."

Sürekli işleyen bir makinenin maruz kalacağı yoğun temponun, onun verimini ve

ömrünü azaltması misali, insan da kesintisiz gıda alımı neticesinde, metabolizmanın sürekli faaliyeti sonucu yıpranmakta, adeta yaşam kalitesi azalmaktadır. Orucun İslam'ın beş şartında yer alan, her Müslümanın üzerine farz olan bir ibadet olarak emredilmesi şüphesiz ki hikmetsiz değildir. Hayat rehberimiz Resul-i Ekrem'in sünnet-i seniyyesi ise, bize bu konuya ne derece özen göstermemiz gerektiğini aşikâr kılar.

Oruç, uhrevi manada çok büyük kıymetleri, en başta rıza-i ilahiyi kazandırmasının yanı sıra, dünyevi açıdan, yani fizyolojik, psikolojik manada ihtiyacımız olan bir perhiz, sıhate destek ve adeta terapi olarak beşere hediye edilmiştir. Ne mutlu bu hediye'nin kıymetini bilenlere ve içinde bulunduğumuz bu kıymetli zamanları oruçla ihya ederek hakkını verenlere...❖

Kaynaklar:

1. Zafer Araştırma Grubu, Gerçeğe Doğru Serisi 1. cilt, sy 6/10.
2. H. Mehmet Soysaldı, Yunus Akça, Kuran ve Sünnet Işığında Koruyucu Hekimlik, sy. 8 (İSAM MAKALELER)
3. Muinüddin Çiştî, Süfi Tıbbı, sy. 119.
4. Bediüzzaman Said Nursi Mektubat 29. Mektub, ikinci risale olan ikinci kısım, sekizinci nükte, sy. 403.

Rahmet Peygamberi Nebiy-i Ümmî

PROF. DR. ALÂADDİN BAŞAR

ÜMMÎ, dünyevî bir tahsil görmemiş olan demek. O (asm), vahyin terbiye ettiği En Şanlı Nebi, Nebiy-i Ümmî (asm). Ümmeti, bu ümmiyetteki inceliği çok iyi kavramış olmalı ki, bilhassa teravihlerde salavat getirirken, O Resûl-i Kibriya'yı bu vasıfla yâd ederler: Nebiy-i Ümmî.

O Nebiy-i Ümmî (asm) kötülük namına bir şey bilmezdi. Dünyanın bütün ihtiraslarından, hilelerinden, tuzaklarından beriydi. Allah, O'nu lekesiz, tozsuz, parlak bir ayna olarak hazırlamış, terbiye etmişti. İşte "ümmiyet" denilen bu sâfiyet aynasında vahiy tezahür etti.

Rabbü'l-Âlemîn, o şanlı peygamberini kimseye talebe etmedi. İlâhî takdiriyle buna engel oldu. Bu okuma tehir edildi; tâ "oku" emri gelinceye kadar. Bu emri alan O Nebiy-i Ümmî, insanlık âlemine Kur'an'ı talim etti; kâinat kitabını Rabbinin ismiyle okudu. Ondaki hikmetleri, ince mânâları, gayeleri anlattı. İnsanın mahiyetini, hakikatini, vazifesini öğretti...

O, Rabbinin lütfuyla âhireti, arşı, levh-i mahfuzu okurken, müşrikler kendi yaptıkları putlara tapmakla meşguldüler. Ne kâinatı okuyabiliyorlardı, ne kendilerini, ne de yaptıkları putları. Okuyabilselerdi, kendilerini o taşlara isnad etmezlerdi. Üstelik onların okur yazarları en inatçıları, en cahilleriydi.

Kâinatı ve Kur'an'ı, Allah'ın ismiyle, en mükemmel şekilde okuyan O Nebiy-i Ümmî'nin, kendi hevâ ve hevesiyle konuşmadığını, Kur'an bize haber veriyor, yâni Allah taahhüt ediyor.

Her sözü, İlâhî iradeye bağlı olan o şanlı Nebi, artık kimden ne okuyacaktı?

Güneş de ümmî. Ziya vermeyi kimseden öğrenmiş değil. Rabbüssemâvât olan Allah, o sema incisini en güzel şekilde bizzat terbiye edip, ona o nuru doğrudan ihsan ediyor.

O en ulvî ruh, o eşsiz muhabbet, o en ileri takva, o en büyük metanet, o en nezih ahlâk, o sönmez şevk, o misilsiz tevazu Nebiy-i Ümmiye hep lütuf, hep rahmet, hep ihsan-ı şahane idi. Bunlar ancak vahiy mektebinde tahsil edilebilirdi. Bunlara ermenin harfle, kelimeyle bir alâkası yoktu.

"Cehennemde vücudum o kadar büyü- sün ki, ehl-i imana yer kalmasın" diyen Hz. Ebubekir (ra) O'nun o hayat bahşeden ulvî ruhunun cazibesine takılan büyük bir yıldız idi. Her sahabe büyüktü ve hepsi güneşe takılıydılar. Dünyaları etrafında pervane edebilmek için güneş olmak gerek.

Ashabı takip eden evliya ve asfiya orduları... O bahtiyarlar da O Nebiy-i Ümmî'nin cazibesine takılmışlardı. Bu hakikat kahramanlarından hemen aklıma gelen birkaç kumandan: "Ey oğul! Bir eline dünyayı al,

öbürüne ahiretini; ikisini yan yana getir, bir yere yerleştir, aralarından çık, Mevlâ'na yönel," diyen Gavs-ı Âzam Şah-ı Geylânî (r.a.);

"İki âlem de, aşk kuşunun gagası önünde bir taneden ibarettir; bir tane hiç kuşu yiyebilir mi?" diyen Hz. Mevlânâ;

"Sen ikiyi bire karşı vermemelisin; nasıl olur da sonsuz mahdut günler karşılığında satarsın" diyen İmam Gazalî;

İçtihad dirayetini kalemlerin yazmaktan aciz kaldığı, İmam-ı A'zam, İmam-ı Şafîî ve daha nice müfessirler, fakihler hep o Nebiy-i Ümmî'den feyiz almışlar, O'nun nuruyla yetişmişler.

Hidayet semasının bu ulvî yıldızlarını tarihin yapraklarında seyrede seyrede asrımıza geliyoruz. "Nebiy-i Zîşan'ın makam-ı Mahmudu, İlâhî bir maide, Rabbanî bir sofraya hükmeder; tevzi edilen lütuflar o sofradan akıyor" diyen Bediüzzaman Hazretleri, bütün bu nuranî mürşidlerin hep aynı sofradan beslendiklerini ifade ediyor ve O Nebiy-i Ümmî'yi (asm) şu harika ifadelerle tavsif ediyor:

"Sath-ı arz bir meşicid, Mekke bir mihrab, Medine bir minber... O bürhan-ı bâhir olan Peygamberimiz aleyhissalâtü vesselâm, bütün ehl-i imana imam, bütün insanlara hatib, bütün enbiyaya reis, bütün evliyaya sey-yid; bütün enbiya ve evliyadan mürekkebe bir halka-i zikrin serzâkiri; bütün enbiya hayat-tar kökleri, bütün evliya taravettar semereleri bir şecere-i nuraniyedir ki: Her bir davasını mucizatlarına istinad eden bütün enbiya ve kerametlerine itimad eden bütün evliya tasdik edip imza ediyorlar. Zira, O, 'Lâ ilâhe illallah' der dava eder." (Sözler)

Biz, O Nebiy-i Ümmî'nin o pâk ve âlî ruhunun ulviyetini hakkıyla anlamaktan çok uzagız. Nasıl anlayalım ki, O'nun terbiyesinden geçen büyük zatların bile kemâlâtını hakkıyla idrak edemiyoruz. Hiç olmazsa O Rahmeten-lil-Âlemîn'in bu yüce meyvelerine bakarak, O'na (asm) hayran olalım. Ve bu hayranlığımızı salâvatlarla dile getirelim ki, O da bize şefaathle mukabelede bulunsun.❖

Ömür Dediğin Bazen Kısa Olur Bazen Çok Uzun

DR. SELÇUK ESKİÇUBUK

Resim 1: Rougheye kayabalığı

Resim 2: Grönland köpekbalığı

Resim 3: Dev kaplumbağalar

Resim 4: Tatlı su inci midyesi

CANLILAR dünyasında hayvanlar âlemi ve bitkiler âlemindeki her canlıya ekolojik hayatın devamı için özgün görevler verilmiş ve onlara farklı ömürler de biçilmiştir. Bunlara aşağıda bazı örnekler vereceğiz.

1. HAYVANLAR ÂLEMİ:

Rougheye kayabalığı (*Sebastes aleutianus*) en az **205 yıllık** bir maksimum ömre sahip olarak Kaliforniya'dan Japonya'ya kadar Pasifik Okyanusu'nda yaşarlar. Boyları 97 santimetreye kadar büyüyebilir. (Resim 1)

Grönland köpekbalığı, **400 yıla** kadar yaşayabilir. (Resim 2)

Galapagos dev kaplumbağaları, 100 yılı aşkın süre yaşayabilirler. (Resim 3)

Tatlı su inci midyeleri (*Margaritifera margaritifera*): **250 yıldan** fazla yaşarlar. (Resim 4)

Tüp solucanları: Meksika Körfezi'ndeki okyanus tabanında yaşayan bir tüp solucanı türü olan *Escaipia laminata*'nın ortalama olarak **200 yıla** kadar yaşadığı ve bazı örneklerin 300 yıldan fazla yaşadığı biliniyor. (Resim 5)

Okyanus quahog istiridyeleri (*Arctica islandica*): Kuzey Atlantik Okyanusu'nda yaşarlar, ömürleri **500 yıldan** fazladır. (Resim 6)

Derin su siyah mercanları (*Leiopathes sp.*) en uzun ömürlü mercanlar arasında yer alıyor. 4000 yıldan uzun yaşarlar. Hawaii kıyılarında bulunan siyah mercan örneklerinin 4.265 yaşında olduğu bilinmektedir. (Resim 7)

2. BİTKİLER ÂLEMİ:

Yeryüzünde binlerce tür bitki yaşıyor. Her sene yeni keşfedilenlerle sayıları artıyor. Herbirinin ömürleri de farklı farklı. Örneğin:

Kızılçam ağaçları, 5.000 yıla kadar yaşayabilir. **Met-huselah** adı verilen en eski kızılçam ağacı, Kaliforniya'da bulunur ve yaklaşık 4.800 yaşındadır. (Resim 8)

Çınar ağaçlarının ömrü 1000 yıl, **zeytin ağaçları**-ninki de ortalama 300-400 yıldır ancak bazıları 1.000 yıl kadar da yaşayabilir. (Resim 9)

Her ağaca tek tek bakıldığında ömürleri sınırlıdır ama klonal bir koloni halinde incelendiğinde tek bir ağaçtan çok daha uzun hayatta kalabilirler. (Resim 10)

3. İNSANLAR: İnsanoğlunun ömrü tarih boyunca yaşadıkları çağlara göre devamlı değişiklikler göstermiştir. Bebek ölüm oranları, ergenlik öncesi genç ölüm oranları hep yüksek olmuştur. Tarih ilmi, milattan önce üç binden öncesini kesin olarak bilemediğinden, ilk insanın kaç yaşında öldüğünü bilmiyoruz. Ancak ilk insanların ömrü uzundur. Daha sonraki asırlarda ömürler çeşitli nedenlerle kısalmıştır. Mesela Nuh Peygamber 950 yıldan fazla yaşamıştı. Peygamberimiz Hz. Muhammed ise 63 sene yaşamıştır.

“Andolsun ki biz, Nuh'u kendi kavmine gönderdik de O, dokuz yüz elli yıl onların arasında kaldı.” (Ankebut Sûresi, 14)

Peygamberimiz ise şöyle demişti: *“Benim ümmetimin (ortalama) ömrü altmış-yetmiş yıl arasındadır.”* (Tirmizî, Daavât 101; İbni Mâce, Zühd 27)

İnsanların ömrü yaşadıkları asırlara, coğrafi bölgelere ve ırklara göre farklılıklar gösterirken kendi vücutları içindeki hücrelerin de ömürleri farklı farklıdır. İnsan vücudunda her gün yaklaşık 10 milyar hücre yapılırken, hücre sayısının dengede tutulması için apoptoz denilen programlı hücre ölümü ile de bir taraftan ölümler gerçekleşmektedir. Mesela sindirim sistemini kaplayan epitel hücreler 5 günde, derinin yüzeyindeki epiderm hücreler 2 haftada ve kırmızı kan hücreleri de 120 günde bir yenileniyor. Beyin sinir hücreleri, çizgili ve düz kas hücrelerinde ise genel olarak yenilenme olmaz.

Bu dünyada bitkiler ve hayvanlar âlemi incelendiğinde canlılar içinde akıllı, şuurlu tek varlık insanoğludur. Ama ekolojik dengenin korunmasında bitki ve hayvanlara ihtiyaç olmasına rağmen insanlara ihtiyaç yoktur. Hatta doğayı kirli elleriyle kirleten tek varlık insanoğludur. Bu yönüyle insanlar olmasa doğa daha da temiz kalır. Bitkiler, hayvanlar hepsi insana hizmet için yaratılmış. Arı bizim için bal yapıyor, İnek, koyun, keçi, manda, deve bizim için ot yiyip süt veriyor. Ve daha nice şeyler hep bizim istifademiz için... Biz doğup büyüyüp iş gücü sahibi olup bunları yiyip içip sonra da

Resim 5: Tüp solucanı

Resim 6: Quahog istiridyeleri

Resim 7: Siyah mercan

Resim 8: Kızılçam ağaçları

Resim 9: Çınar ağaçları

Resim 10: Zeytin ağaçları

bu dünyadan geçip gitmek için yaratılmış olamayız. Öyleyse insanoğlunun yaratılmasının gayesi nedir? Bunun cevabını ancak onu Yaratan'dan alabiliriz:

“Hani Rabbin, meleklerle ‘Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım.’ demişti. Melekler, ‘Yâ Rabbi sen yeryüzünde kargaşalık çıkaracak, kan dökecek birini mi yaratacaksın? Oysa biz seni överek tesbih ediyor, takdis ediyoruz.’ dediler. Allah meleklerle ‘Ben sizin bil-mediklerinizi bilirim.’ dedi.” (Bakara Sûresi, 2/30)

“Cinleri ve insanları ancak Beni tanı-sınlar ve Bana iman ve ibâdet etsinler diye yarattım.” (Zâriyat Sûresi, 51:56)

Evet bu dünyaya gönderilmemizin en önemli nedeni; kainat kitabını dikkatlice okumak, onun Yaratıcısını bulmak, O'nu tanımak, O'nun varlığına ve birliğine iman etmek, O'nu sevmektir. O'nu sevmenin lezzetini yaşamaktır. *“O'nu bulan her şeyi bulur. O'nu bulmayan hiçbir şey bulmaz. Balsa da başına bela bulur”* (Mektubat)

Yıllar geçip gidiyor, her sene takvimler bitiyor ve yeniden başlıyor. Ne mutlu bu limandan demir alma zamanı gelmeden, verilen ömrün sırrına varıp O'nu bulanlara ve öyle yaşayanlara...❖

Kesinkes

GAMZE KOÇ

OKADAR kolay mı hakikaten? Kes deyince kesiliyor mu öyle bir anda? Bir şeyden ümidini kesmek bile onca zaman alırken hem de. Merasimlerde bile kesen makas birden kesmeyiveriyor. Onun dahi bir bedeli var. Yoksa “kes” denince şatafatlı ve bol alkışlı açılışlardaki kurdelelerin kesilmesinden mi bahsediliyor?

Ağızları kulaklara vardırarak söyleyelim mi şimdi yani? Hevesimizi kursağımızda bırakmayacak keskinlikte bir kesiş olabilir mi bu sahiden? Bu sözü ortaya atanlar bu kelimenin hakkını verecek mi?

İçimize sine sine tam anlamıyla kesildi, bitti diyelim mi gerçekten? Böyle, dosta düşmana karşı kuvana kuvana ateşin kesildiğini söyleyelim mi? İçinde varsın kesmek eylemi geçsin, ateşkes deyince bizim aklımıza gayet iyi şeyler gelir diye mi düşünelim? Bu bir bıçak kesiği değil, anlamında can yakmak yok deyip sevinelim mi? Varsın kâğıt üstünde emir kipi olarak “kes” yazsın,

biz onu nasıl okuyacağımızı da biliriz diye düşünelim mi?

Bu kelimeye diğer birleşik sözcüklere yaptığımız muameleyi yapmayalım mı şimdi? Kestirip atmaktaki “kesmek” ya da sesini kes, ağlamayı kes, derkenki emir anlamındaki kesmelerin üstünde tutalım mı bu kesmeyi? Koskoca ateşkes müjdesinde kast edilen “kesmek” bu!

Bir çırpıda söyleyip geçmek olur mu hiç? Adamlar ateşi diyor, kestik diyor! Az şey mi bu? “Bak ben gidiyorum, sen de git, geçmiş sildim, sen de sil” demek gibi bir şeye benziyor.

Benzemek? Bu “benzedi” demek olmadı. Benzemek neden buraya yakışmıyor? Bütün benzetmeler ister yerinde dursun isterse yerli yersiz kullanılsın sadece burada olmasın! En çok bu kelimenin hiçbir şeye benzemeden ve başka bir şeyi düşündürmeden direkt meramını anlatması lazım!

Bugün dillerde dolaşan “ateşkes” keli-

mesinin bir şeye benzemeye değil “kesin” olmasına, muhakkak gerçekleşmesine her şeyden çok daha fazla ihtiyacımız var? Sahi, alt tarafı bir kelime deyip geçecekken “ateşkes”in neden bir güruh hâlinde avaz avaz çıkaracağı bir sese ihtiyacı olsun?

Neden? Oysa ateşkes derken sessiz harfler azınlık, neden sesli harfleri duymak için megafona ihtiyaç duyulsun?

Hepimiz bal gibi biliyoruz ateşkesin ne demek olduğunu. Ateşten neyin kast edildiğini, kesmek deyince ne anlaşıldığını ve daha da acısı öyle ha deyince söylenebilen bir kelime olmadığını ve olmayacağını herkes çok iyi biliyor.

Hadi, “ateşkes” kelimesi hakkını versin de kesilmiş, sönmüş olsun yanan bütün ateşler. İyi de o ateş öyle bir yandı ki dünyayı sardı isi, dumanı. Göz gözü görmedi, ateşin nasıl yaktığını en iyi ateşin düştüğü yerde kalan bildi de cayır cayır yandı. Haykırdılar, duyan da oldu, eli kolu bağlı olan da duymazdan gelen de. Zaman hepsinin üstüne basıp geçti. Şimdi de “ateşkes” deyince, ateşin kesildiğini ilan edince öyle hemencecik her şey süt liman mı olacak yani? Olacak şey mi bu!

Bir sözlük manasına bir de muhatabına bakıyorum. Görünen köy bu hâldeyken ateşkes deyince kimin aklına barış, huzur, tokalaşma, anlaşma gibi şeyler geliyor merak ediyorum. Lafın gelişi, merak falan da etmiyorum. Yangını şimdi söndürdük, söndü söndü yok bir şey, demekle oluyor mu öyle bebek pışpışlar gibi. Rahatça uykulara dalalım mı yani? Bu ağza bir parmak bal çalmak değil de ne!..

Şair, “Yetişir boğuştuğum gece gündüz ecelle / Allah Rahim ve Rahman, Allah azze ve celle.” demiş diyeceğini yıllar önce. Biz de bir şair olamayız belki ama hiç değilse “ateşkes”in içi boşalan anlamının yerine, her şeyin farkında olduğumuzun kanıtı “kesinkes” diye kararlı ve yepyeni bir anlaşma koyarız önlerine!❖

Ahir zamanın Sessiz Şahidi: “Garkad Ağacı” ve Hadislerdeki Derin Mesaj!

PROF. DR. FATİH SATIL

AHİR zamanla ilgili hadislerde geçen olaylar ve semboller, sadece tarihsel bir bağlamda değil, günümüzü anlamada da derin bir perspektif sunar. Bu bağlamda Garkad ağacı, kıyamet âlâmetleri arasında dikkat çeken sembollerden biridir. Hadis-i şeriflerde, Yahudilerin zulmü ve bu zulme karşı tabiatın bile tepki göstereceği, hem mecazi hem de sembolik anlatımlarla geçmişten günümüze uzanan güçlü bir mesaj verilir. Peki, Garkad ağacı nasıl bir ağaçtır, gerçek midir, nerede yetişir, bu sessizliği ne anlama gelir ve bu hadis günümüz dünyasında nasıl yorumlanmalıdır?

Bitki Bilimi ve Etnobotanik Açısından Garkad Ağacı

“Garkad Ağacı” (Gharqad Ağacı), daha çok İslami metinlerde sembolik bir anlam taşıdığı için, bilimsel olarak tek bir tür üzerinde tam bir fikir birliği yoktur. Yani botanik açıdan hangi tür olduğuna dair belirsizlikler vardır.

Botanik ilminde *Nitraria retusa* türü bir

çalı “Garkad ağacı” olarak tanımlanır. Bitki, mavi-yeşil renkte, etli yapraklara ve küçük beyaz çiçeklere sahiptir. Bu çalı; Filistin, Orta Doğu ve Kuzey Afrika gibi bölgelerde tuzlu topraklarda yetişen, çöl iklimine dayanıklı bir bitkidir.

Garkad kelimesi ilk dönem Arapça sözlüklerinde, bir ağaç türü olarak; “Avsec ağacı”na benzeyen tadı acı, dalları avsec ağacının dallarından daha sert ve dikenli bir ağaç olarak tanımlanır. Hatta ünlü Botanikçi Ebû Hanîfe ed-Dîneverî, Avsec ağacının büyüdüğünde Garkad adını aldığını belirtir. (Avsec, bazı yerlerde Sincan dikenini veya Mûsâ ağacı denilen küçük bir çöl ağacıdır.)

Bunlara ek olarak Yahudi geleneğinde Hz. Musâ'nın (as) asâsının Garkad ağacından olduğu inancı, onların bu ağaca değer vermelerine sebep olmuştur.

Garkad Ağacı Genel Olarak Hadislerde Ahir Zaman Alametleri Arasında Geçmektedir

Garkad ağacı normal bir ağaç olma özelliği dışında hem Müslümanlar hem de

Yahudileri ilgilendiren ahir zamanla ilgili konularda adını oldukça fazla duyurmuştur. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre Rasulü Allah (sav) şöyle buyurmuştur: “Müslümanlarla Yahudiler savaşmadıkça kıyamet kopmayacaktır. O savaşta Müslümanlar (galip gelerek) Yahudileri öldürecekler. Ancak (bu hengamede bazı) Yahudiler, taşın ve ağacın arkasına saklanacaklar. Bu durumda taş veya ağaç; “Ey Müslüman, Ey Allah'ın kulu, şu arkamdaki Yahudidir, gel de onu öldür!” diye haber verecektir. Ancak Garkad ağacı müstesna, çünkü o, Yahudilerin ağaçlarından.” (Müslim, Fiten, 82; Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 67)

Tarih boyunca hadis yorumcuları ağacın ve taşın konuşması ile Garkadın konuşmamasını hakiki ve mecaz anlamlarıyla ele alarak yorumlamışlardır. Mektubat'ta “Mecaz, ilmin elinden cehlin eline düşse, hakikate inkılâp eder, hurâfâta kapı açar.” ifadesi geçmektedir. Mecaz; bir kelimenin hakiki manası dışında hususî manasıyla kullanılmasıdır. Bediüzzaman Hazretleri bu ifadeleriyle mecazın, âlimlerin elinden cahillerin eline geçmesi durumunda ne gibi hurafelere kapı açtığına işaret eder. Söz konusu hadis-i şerife de bu pencereden bakmak gerekir.

Günümüz teknolojisinde savaş uçakları, insansız hava araçları, uzay teknolojisi, ısıya duyarlı termal kameralar ve hassas dürbünlerin kullanıldığı bir zaman diliminde ağaç ve taşın arkasına saklanma fikri, makûl görülemeyeceği gibi bu araçların bulunduğu bir ortamda Garkad ağacının ya da başka bir ağacın kişiyi koruması düşünülemez. Ayrıca taş ve ağacın konuşması, imtihan sırrına aykırıdır. Çünkü taş ve ağacın konuşması mûcizevî bir olaydır. Mûcize ise peygamberlere has bir durumdur.

Hollywood ve Garkad:

Semboller Üzerinden Bir Analiz

Hadis araştırmacısı Recep Bilgin'in (2022) bu hadis ile ilgili günümüze ışık tutan bir yorumu şöyledir: Amerikan sineması

olarak adlandırılan Hollywood, holly ve wood kelimelerinden meydana gelir. Holly, “Chirstmis'te meyveleri ve yaprakları süsleme için kullanılan, dikenli ve koyu yeşil yapraklı küçük bir ağaç” türüdür. Holly, Noel'de kullanılan bir çeşit çobanpüskülüdür. Holly, “kutsal” anlamına gelen, holy kelimesinden farklı bir anlam ifade eder. Wood ise, “tahta, odun, ağaçlık ve ormanlık” gibi anlamlara gelir. Tanımda her iki kelimenin de ağaçla ilgili olduğu görülür. Birleşik isim olan Hollywood, kelime anlamı itibarıyla “sihirli değnek” şeklinde tercüme edilebilir. Yahudilere göre otorite ve sihirli gücü temsil eden bu sihirli değnek, günümüzde sinema ve görsel medyanın etkili ve sihirli gücüyle sembolize edildiği söylenebilir. Hollywood, Pinewood ve Bollywood gibi güçlü sinema adlarının, ağaç ve değnek gibi adlarla anılması, hadiste geçen Yahudilerin arkasında saklanıp da kendilerini deşifre etmeyecek dünyayı perde/ağaç arkasından yöneten sistemin Yahudiler olduğunu sembolize ettiği ifade edilebilir.

Gazze'de Yaşanan Vahşet Görüntülerine Vicdan Sahipleri Sessiz Kalmadı

Gazze'de yaşanan son vahşet görüntülerinden de yola çıkarak hadis-i şerifin son cümlesinin altını bir kez daha çizmek gerekir ki, Yahudilerin artık haddi iyice aşmış zulmüne tanıklık etmek ağaçların ve taşların bile deyim yerindeyse canına tak edecek ki, mecazen sanki sabırları taşacak ve dile gelecekler. Günümüz hadiseleri ışığında; Yahudilerin bu zulmü karşısında dünyada yaşayan diğer dinlerdeki insanların bile tahammülü kalmayarak Müslümanları haklı görecektir. Dünyada farklı inançlara sahip birçok ülkenin, Yahudilerin bu zulmüne sessiz kalmadığını ve Yahudileri haksız bulduğunu gözlemlemekteyiz.

Yahudi Ağacı:

Gizli Soyağacı ve Yapılanma

Hadiste geçen “o Yahudi ağacıdır” ifadesinde, ağacın özellikle Yahudilere aidiye-

tiyle zikredilmesi; bazı Yahudilerin kendilerini gizlemek için tespit edilmesi zor, özel bir soyağacı sistemi kurduklarına ve gizli yapılandıklarına da işaret etmektedir.

Sonuç olarak; bütün bu anlatılardan anlaşılacağına göre, Garkadın hakiki manası esas alınarak yorumlanması ve mecazî manaları da araştırılarak söz konusu hadisin yeniden yorumlanması gerekir. Garkad ağacı, yalnızca bir bitki türü olmanın ötesinde, hadislerdeki sembolik anlamıyla dikkat çekiyor. Filistin ve çevresinde doğal olarak yayılış gösteren bu ağaç, ahir zamana dair hadislerdeki rolüyle, İsrail'in mazlum Filistin halkına karşı uyguladığı sistematik zulmü hatırlatan bir sembol haline gelmiştir. Hadis-i şeriflerin ışığında, Yahudilerin zulmünün bir gün dayanılmaz bir noktaya geleceği, hatta taşların ve ağaçların bile bu haksızlığa karşı duracağı ifade edilirken, Garkad ağacının sessizliği ise destekçilerini ve zulme göz yumanları işaret eder gibidir. Bu bağlamda, Filistin'de yaşanan acılar, ahir zaman hadislerinde belirtilen gerçekleri gözler önüne sererken, adalet ve insanlık çağrısını tüm vicdanlara bir kez daha duyurmaktadır.❖

Kaynaklar:

1. Bilgin, Recep. "Garkad Hadisinin Sened Yönünden Tenkidi ve Garkadın Dilbilimsel Açısından Tahlili." Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 11/22 (Temmuz 2022), 590-624.

2. İbn Sîde, Ebû'l-Hasen Ali b. İsmail el-Mursî. el-Muhkem ve'l-muhîtu'l-azam. thk. Abûlhamid Hindâvî. Beyrut: Dâru'l-kütübü'l-ilmiyye, 1421/2000.

3. Topaloğlu B. TDV İslâm Ansiklopedisi, TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1988, (<https://islamansiklopedisi.org.tr/agac#2-islamda-agac>) Erişim Tarihi: 11.01.2025.

Kudüs'te Bahar

SADIK YALSIZUÇANLAR

İSRAİL işgalinin geldiği noktayı yansıtması açısından bir rakkam vereyim:

Toplam 27.000 km²'lik Filistin topraklarının, bugün 21.000 km²'si İsrail işgalcilerinin elinde. Kalan 6.000 km² ise Filistin'e ait. Bu alan da üçe tasnif edilmiş: A,B,C bölgeleri. A bölgesi sözümona Filistinliler dışında kimsenin giremeyeceği alanlardan oluşuyor. Fakat İsrail askerleri dilediği zaman girip operasyon yapabiliyor. Özetle Filistinliler sıkıştırıldığı bu küçük alanda da özgür değiller.

İsrail'in işgalciliği, çocukları, yaşlıları, hastaları da öldürmesi, teolojik bir referansa atıf yapıyor: Arz-ı Mev'ud. Tevrat'ta iki yerde geçiyor. Vâdedilmiş toprak. Büyük İsrail, Mezopotamya'yı da içine alarak Anadolu'nun bir kısmına değin uzanıyor. Sadece Filistin'le sınırlı değil. Yahudiler, bu teolojik kaynağa göre, kendilerini tek ve üstün kavim görüyor. Onlara göre, yeryüzünde tek ırk var, Yahudiler. Diğerleri, ancak Yahudilere hizmet etmek üzere yaratılmış 'mahluk'lar.

İsrail, Kudüs dahil, Mezopotamya'yı Yahudileştirmek için adım adım ilerliyor. Uluslararası bütün yasaları, sözleşmeleri, hukuksal çerçeveleri çiğniyor, yok sayıyor. Bir zamanlar İngiltere'nin böl-

geye jandarma olarak bırakıp gittiği İsrail, 1950'li yıllardan itibaren ABD'nin bir eyaleti gibi orada bir terör ve ölüm makinası gibi davranıyor. Yüzü aşkın BM kınama kararını umursamıyor. Gazze'de çocuklar öldürülüyor. Hastaneler, ambulanslar bombalanıyor. Siyonistler, tarihin en vahşi, en kirli saldırısını yürütüyor.

...

Kudüs'te vaktiyle güzel bir insanla tanışmıştık: Şeyh Abdulkerim Abdulkadir. Şazeliyye'nin Aleviyye kolundan. Afganî tekkesi olarak bilinen dergâhın şeyhi. El-Aksa'da imametine bir namaz kılmıştık. Sonrasında bu güzel insanın etrafında halkalanıp niyaz etmiştik. Şeyh Abdulkerim, sürekli dua etmişti. Hz. Ömer'den, Seyahaddin-i Eyyubî'den, Sultan II. Abdulhamid'den ve Türkiye'den söz etmişti. Vahdet ehli bir zat. "Biz Türküz, siz Filistinlisiniz" dedi, "Evinize hoşgeldiniz." Yol arkadaşım Abdulaziz Biçkioğlu, gezi keskinleştiğinde Kuran'dan bir tefeül yaptığını ve Hac suretinden şu ayetlerin çıktığını anlattı:

"Kendileriyle savaşılana (müminlere), zulme uğramış olmaları sebebiyle, (savaş konusunda) izin verildi. Şüphesiz ki Allah, onlara yardıma mutlak surette kadir. Onlar, başka değil, sırf "Rabbimiz Allah'tır" dedikleri için haksız yere yurtlarından çıkarılmış kimselerdir. Eğer Allah, bir kısım insanları (kötülüklerini) diğer bir kısmı ile defedip önlemeseydi, mutlak surette, içlerinde Allah'ın ismi bol bol anılan manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler yıkılır giderdi. Allah, kendisine (kendi dinine) yardım edenlere muhakkak surette yardım eder. Hiç şüphesiz Allah, güçlüdür, galiptir."

Sonrasında gün boyu dolaşmıştık. Kesintisiz rahmet yağmıştı. İslanmıştık. Zaman zaman surdan çıkıp eski Kudüs'ün sokaklarında dolaşmıştık. Türkiyeli olduğumuzu öğrenince Filistinlilerin tutumunu görmeliydiniz. Bizi o kadar çok seviyorlar ve kardeş görüyorlar ki... Zaten Filistin sokaklarında bir Türkiyelinin var olması onların kendilerini güçlü hissetmesi için yeter sebep. "Sadece buraya gelin," diyorlar. "Sizden başka bir şey istemiyoruz. Kudüs'e gelin."

Heyetimizde yer alan herkes aynı duygular içindeydi. Kudüs'te gönlümüz ve özümüz kabarmış bir halde, gözlerimiz yaşlı dolaştık. Her sokakta Kanuni'den, Hz. Ömer'den, Selahaddin'den, Abdulhamid ve Abdulaziz'den, Yeni Türkiye'den, Tika'dan bir iz var. Bir eser karşılıyor sizi her adımda. Filistinlilerin gözü Türkiye'de. İsrarla her Filistinli, "Siz ev sahibisiniz, biz misafiriz. Siz Arapsınız, biz Türküz. Siz ağbisiniz, biz küçük kardeşiz" diyorlar. Türkiye'nin Filistin davasına daha çok sahip çıkması gerekiyor.❖

Meyve Sineğinin Beyni

PROF. DR. SEFA SAYGILI

Meyve sineğinin yapay zekâ yardımıyla çıkarılan beyin haritası

DERGİMİZ Zafer'in Kasım 2013 sayısında yazdığımız yazıda meyve (sirke) sineğinin olağanüstü harikalarla dolu, şaşırtıcı yönlerinden söz etmiştik. Bu yazıda da bu minik canlının beynini anlatmak istiyorum. Tabii haklı olarak, 2-3 mm cüssesi olan meyve sineğinin beyni ne kadar olur ki diyeceksiniz.

Öncelikle söyleyelim; meyve sineği beyninin yapay zekâ yardımıyla haritası (yani konnektomu) çıkarıldı.¹

1 milimetreden daha küçük genişliğe sahip bu minicik beyin; 140.000 nörondan (sinir hücresi) oluşuyor ve bu nöronlar arasındaki bağlantıların (sinaps) sayısı ise 50 milyonu buluyor.²⁻³

Bu küçük canlıların küçücük beyinleri dikkat, çalışma belleği, bilinçli farkındalık gibi bilişsel yetenekler yanında; uçma, yön tayin etme (uzayda harika navigasyon yeteneği), havada asılı kalma, kavga etme ve hat-ta flört etme gibi karmaşık davranışlar sergileyebiliyor.³ Örneğin, erkek bir meyve sineği potansiyel bir eşe aşk şarkısı söylerken doğaçlama yapıyor. Dişi sinekten aldığı geri bildirimle göre tam olarak ne söyleyeceğini

seçiyor ve her notayı onun davranışına göre düzenliyor. Ayrıca yürüyebiliyor ve havada süzülebiliyorlar. İşte bütün bunları da toplu iğne başından küçük beyinleriyle yapıyorlar ve evrim teorisine adeta meydan okuyorlar.

Üstelik meyve sineği (drosophila); beyinde 100 milyar nöron bulduran insandan çok farklı. Seattle'daki Washington Üniversitesi'nde beyindeki davranışların temeli üzerinde çalışmalar yapan Michael Dickinson'a göre;⁴ bir meyve sineği kadar harika bir şey yok. Bunun tek sebebi, insan genetiği ve sinirbilimi için basit bir model olarak bu sineğin biyoloji tarihindeki önemli laboratuvar hayvanlarından biri olması değil. "Onların, herhangi bir şeyin basit bir modeli olduğunu düşünmüyorum. Bu hayvanlar bizim gibi değil. Biz uçmuyoruz. Bizim gözlerimiz çok parçalı değil. Duyusal bilgileri aynı yolda işlediğimizi düşünmüyoruz. Onların kullandığı kaslar, bizim kullandıklarımıza kıyasla çok daha karmaşık ve ilginç" diyor.

Nature dergisinde yayınlanan bir çalış-ma;³ meyve sineklerinin bilim insanlarının daha önce düşündüğünden daha gelişmiş bilişsel yeteneklere sahip olduğunu göster-

di. Araştırmacılar meyve sineklerinin dikkat, çalışma belleği ve bilinçli farkındalığa sahip olduklarını keşfettiler; üstelik bunlar genellikle sadece memelilerle ilişkilendirdiğimiz yeteneklerdir. Böylesine küçük omurgasız canlı, hayal edilemeyecek harikalar gösteriyor.

Cambridge Üniversitesi'nde sinirbilimci ve meyve sineği araştırmasının liderlerinden biri olan Gregory Jefferis, "Ne kadar yakından bakarsak, bilim insanları olarak o kadar şaşıryoruz. Beynin nasıl çalıştığını anlamak istiyorsak, tüm nöronların nasıl bir araya gelerek düşünmenizi sağladığına dair mekanik bir anlayışa ihtiyacımız var. Çoğu beyin için bu ağların nasıl işlediğine dair hiçbir fikrimiz yok" diyor ve ekliyor:²

"Sinekler; yürüme, uçma, yön bulma ve erkeklerin dişilere şarkı söylemesi gibi her türlü karmaşık şeyi yapabilirler. Beyin bağlantı şemaları, ilgilendiğimiz her şeyi—hareketimizi nasıl kontrol ettiğimizi, telefona nasıl cevap verdiğimizizi ya da bir arkadaşımızı nasıl tanıdığımızı—anlamaya yönelik ilk adımdır."

Araştırma dürülmüş gazete veya dergilerle sinekleri avlamanın neden zor olduğunu da gösterdi. Onların görüş devreleri, dürdüğümüz gazetenin hangi yönden geldiğini tespit ediyor ve sineğin bacaklarına sinyal yolluyor. Ancak, sonlarını getirebilecek nesneden uzaktaki bacaklara daha kuvvetli bir zıplama sinyali gidiyor. Yani, düşünmek zorunda kalmadan zıplayabiliyorlar. Kelimenin tam anlamıyla, düşünce hızından daha seri bir şekilde bunu yapıyorlar. Bu bulgu da, biz hantal insanların neden nadiren sinek avlayabildiğimizi açıklayabilir.

Evet, minik ama inanılmaz derecede akıllı meyve sineklerinin toplu iğne başından küçük beyinlerini incelemek Yararıya olan hayranlığımızı artırıyor.

Rabbimizin buyurduğu gibi; "Sizin Allah'tan başka tapıklarınız işte bir sinek bile yaratamazlar, bunun için onların hepsi bir araya gelseler sinek onlardan bir nesne kapmış olsa, bunu bile geri alamazlar. Tappan da acıklı durumda, tapılan da." (Hac Suresi, 73)❖

Kaynaklar:

1. Sirke Sineğinin Beyni Bütün Olarak Haritalandı. Bilim ve Teknik, Şubat 2025, Sayı: 687. **2.** Bilim insanları meyve sineğinin en büyük beyin haritasını çıkardı. Euronews sitesi, internetten. **3.** Meyve sinekleri, minik ama inanılmaz derecede akıllı. İnternetten. **4.** Meyve Sineğinin Akrobasi Yeteneği. JW.org sitesinden.

HAZIR CEVAPLAR

HAZIRLAYAN: PINAR ÇAĞLAR

NAMAZLA DİNLENMEK

Hz. Ali (kv) "Namazımı kılarırken istirahat ederim" demişti. Kendisini bu sözden dolayı garip karşıyanlar olunca, Hz. Ali ise şu karşılığı verdi:

"Ben Allah Rasulü'nün (asm) şöyle dediğini işittim: "Ey Bilal, kalk bizi namazla istirahata kavuşturun." (Ebu Davud, Edeb, 86)

DUA EDİN DE RIZKIM ARTSIN

Tembel bir adam İmam Cafer-i Sadık'a (ra) gelerek dedi ki: "Efendim biliyorsunuz çok fakirim. Dua edin de, Allah rızkımı artırsın." İmam Cafer-i Sadık ona, "Asla dua etmem" deyince adam şaşırarak "Neden?" diye sordu. İmam Cafer-i Sadık ona şu cevabı verdi:

"Çünkü Yüce Allah, bunun yolunu belirtmiş ve 'Rızkınızı arayın' diye emretmiştir. Oysa sen evinde oturmuş, duayla rızkını evine çekmeye çalışıyorsun."

SEN KENDİN YAPABİLİRSİN

Bir sıkıntısı olan birisi, bir sahabe-den dua istedi. Sahabe bu kişiye dedi ki:

"Duayı sen kendin yapabilirsin. Zira Rabbimiz, Rasulüne (asm), sıkıntıda olanın duasını reddetmeyeceğini bildirmişti."❖

Yolumuzdaki İşaret Levhaları

SELİM GÜNDÜZALP

BİR İŞARET levhasının yanında yıllarca bekleseniz, o levhanın gösterdiği yere varamazsınız. O levhayı anlayıp gösterdiği yöne ilerlemek lazım ki bir yere varılsın.

Bir kitap gibi düzenli ve anlamlı yaratılan kâinatta her şeyin ve her olayın bir manası, işaret ettiği bir yeri vardır. Ancak Allah'ın Kitabını ve Resulünü rehber edinerek, dünya yollarında kaybolup gitmekten kurtulabiliriz.

Evet her şey, her olay bir anlamda sembol ve işaret levhasıdır fakat bunları da okumak, ders çıkarmak gerekir...

Geçtiğimiz ay 6 Şubat depremiyle ilgili çok konuşuldu, birkaç ay sonra 17 Ağustos depremiyle ilgili yine gündem olacak. Deprem ve bununla ilgili çok konuşuluyor. İlgili uzmanlar yorumlar yapıyor fakat bu depremler bize ne anlatıyor diye insanların aleminde bir kelimele bir anlam uyanmıyor. Bütün yapılanlar adeta yoldaki işaret levhasını incelemek ve onunla ilgili ayrıntıları ortaya sermekten ibaret. Bu kadar yorum ve paylaşımın içinde bir işaret levhası olan, bir

anlamı olan ve ebedi hayatın yolcusu olan insanlara bir mesajı olan o levhanın neyi anlattığı ve işaret ettiğine dair düşünmek de gerekmez mi?

Okul eğitim içindir, bir amacı ve anlamı vardır. İnsan okula girer ve eğitimi alır, mesleğini öğrenir, donanımlı olarak yoluna devam eder. Yoksa öğrencilere sadece okulun özelliklerini anlatmak, kaç sınıfı varmış, kaç metre kareymiş, ne kadar sırası, öğrencisi varmış vs gibi bilgileri vermek, öğrenciye ne kazandırır, bu öğrendiklerinin hayat yolunda bir faydası olur mu?.. Elbette hayır.

Dünya, insan için bir okuldur; yeteneklerini geliştirip yaratana muhatap olacak olgunluğu kazanması için açılmış bir eğitim yeridir. Böyleyken, insanın ben neyim, ne için varım, bu yaşadıklarımın anlamı nedir, beni buraya kim gönderdi gibi olmazsa olmaz sorulara cevap aranması yerine dünyanın ve olayların sadece belli özellikleri gündem yapılıyor. Deprem kaç kilometre derinlikte olduğunu bilmeseydi insanlar ne kaybedecek?

Uzmanların yaptığı saatler süren açıklamaları duymakla ne kazanıyor?..

...

Risale-i Nur'da Yunus Peygamberin kıssasının konu edildiği Birinci Lem'a var. Bu bahsin girişinde şöyle özetleniyor: "Denize atılmış, büyük bir balık onu yutmuş. Deniz fırtınalı ve gece dağdağalı ve karanlık ve her taraftan ümit kesik bir vaziyette, "İlâ ilâhe illâ ente subhâneke innî küntü minezzalimîn" münâcâtı, ona sür'aten vasıta-i necat olmuştur." Ve bu olaydan bu şekilde bir ders çıkarılıyor:

"...İşte, Hazret-i Yunus Aleyhisselâmın birinci vaziyetinden yüz derece daha müthiş bir vaziyetteyiz. Gecemiz istikbaldir. İstikbalimiz, nazar-ı gafletle, onun gecesinden yüz derece daha karanlık ve dehşetlidir. Denizimiz, şu sergerdan küre-i zeminimizdir. Bu denizin her mevcinde binler cenaze bulunuyor; onun denizinden bin derece daha korkuludur. Bizim hevâ-yı nefsimiz, hûtumuzdur (büyük balık); hayat-ı ebediyemizi sıkıp mahvına çalışıyor. Bu hût, onun hûtundan bin derece daha muzırdır. Çünkü onun hûtü yüz senelik bir hayatı mahveder. Bizim hûtumuz ise, yüz milyon seneler hayatın mahvına çalışıyor.

Madem hakikî vaziyetimiz budur. Biz de, Hazret-i Yunus Aleyhisselâma iktidaen (uyarak), umum esbabdan yüzümüzü çevirip, doğrudan doğruya, Müsebbübü'l-Esbab olan Rabbimize iltica edip "İlâ ilâhe illâ ente subhâneke innî küntü minezzalimîn" demeliyiz ve aynelyakîn anlamalıyız ki, gaflet ve dalâletimiz sebebiyle aleyhimize ittifak eden istikbal, dünya ve hevâ-yı nefsin zararlarını def edecek yalnız o Zat olabilir ki, istikbal taht-ı emrinde (emri altında), dünyaya taht-ı hükmünde, nefsimiz taht-ı idaresindedir. Acaba Hâlık-ı Semâvat ve Arzdan başka hangi sebep var ki, en ince ve en gizli hâtirât-ı kalbimizi bilecek? Ve bizim için istikbalî, âhiretin icadıyla ışıklandırarak ve dünyanın yüz bin boğucu emvâcından (dalgalar) kurtaracak -hâşâ- Zât-ı Vâcibü'l-Vücd'dan

başka hiçbir şey, hiçbir cihette, Onun izin ve iradesi olmadan imdad (yardım) edemez ve halâskâr (kurtarıcı) olamaz.

Tâ ki, nur-u iman ile ve Kur'an'ın mehtabıyla istikbalimiz tenevvür etsin ve o gecemizin dehşet ve vahşeti, ünsiyet ve tenez-zühe inkılâp etsin. Ve mütemadiyen mevt ve hayatın değişmesiyle seneler ve karnlar (asırlar) emvâcı üstünde hadsiz cenazeler binip ademe atılan dünyamız ve zeminimizde, Kur'an-ı Hakîmin tezgâhında yapılan bir sefine-i mâneviye hükmüne geçen hakikat-ı İslâmiyet içine girip, selâmetle o denizin üstünde gezip, tâ sahil-i selâmete çıkarak hayatımızın vazifesi bitsin. O denizin fırtınaları ve zelzeleleri, sinema perdeleri gibi tenez-zühün manzaralarını tazelandirmekle, vahşet ve dehşet yerine, nazar-ı ibret ve tefekkürü keyiflendirerek okşayıp ışıklandırın... Hem o sırr-ı Kur'an'la, o terbiye-i Furkaniye ile, nefsimiz bize binmeyecek, merkûbumuz olup, bizi ona bindirip, hayat-ı ebediyemizin kazanmasına kuvvetli bir vasıtamız olsun.

Elhasıl: Madem insan, mahiyetinin câmiyeti itibarıyla, sıtmadan müteel-lim olduğu (acı çektiği) gibi, arzın zelzele ve ihtizâzâtından ve kâinatın kıyamet hengâmında zelzele-i kübrâsından müteel-lim oluyor. Ve nasıl ki hurdebinî bir mikrop-tan korkar, ecrâm-ı ulviyeden zuhur eden kuyruklu yıldızdan dahi korkar. Hem nasıl ki hanesini sever, koca dünyayı da öyle sever. Hem nasıl ki küçük bahçesini sever; öyle de, hadsiz ebedî Cenneti dahi müştakane sever.

Elbette, böyle bir insanın Mâbudu, Rabbi, melcei, halâskârı, maksudu öyle bir Zat olabilir ki, umum kâinat Onun kabza-i tasarrufunda (hüküm ve idaresinde), zerrat ve seyyârat dahi taht-ı emrindedir. Elbette öyle bir insan daima Yunusvâri (as) "İlâ ilâhe illâ ente subhâneke innî küntü minezzalimîn" demeye muhtaçtır."

...

Yaşadığımız olayları sadece konuşan değil, okuyan, anlayan, ders çıkararlardan olmak duasıyla...❖

Hayalin İçinden Öyküler 2039 Yılında Doğanlar

HÜSEYİN BURAK UÇAR

18 YAŞINI doldurduğu o gün, anne ve babası Mustafa ile önemli bir konuda konuşmak istediklerini söyledi. Arkadaşlarıyla bir kafede yaptıkları kutlama programından sonra evde üçü küçük bir kutlama daha yapacaklar ve akabinde bu önemli konuyu görüşeceklerdi. Mustafa'nın aklına bu yıl girdiği sınavda istediği bölümü kazanmış olduğu geldi. Birkaç ay sonra artık üniversiteli olacaktı. Büyük bir ihtimalle konuşacakları konu bu küçük şehre çok uzak bir metropolde yaşayacak olmasıydı. Tek çocuktu Mustafa. Kırk yaş çocuğuydu. Anne ve babası geç evlenmişlerdi. Anlaşılan, kalan ömürlerinde o kadar uzun süre çocuklarından ayrı kalmak istemiyorlardı. Belki de onunla birlikte gelip orada beraber kalmayı teklif edeceklerdi. Doğrusu bu Mustafa'nın hiç istemediği bir şeydi. Her ikisini de çok seviyor ve hassasiyetlerine saygı duyuyordu fakat çoğu genç gibi onun için de üniversite demek aileden uzakta olmak demekti.

Her ikisinin de halinde olağanın dışında

bir gariplik olduğunu hissetti Mustafa. Bu sıkıntılı halleri ve yüz ifadeleri çok aşına olduğu şeyler değildi. Tahmin dahi edemeyeceği bir şey olmuştu ya da şu ana kadar ondan gizledikleri bir şey vardı. Dayanamadı ve söze o başladı:

“Korkutmayın beni lütfen. İçimizde günleri sayılı ölümcül bir hasta mı var? Sizi böyle görmeye alışkın değilim. Halinize bakılırsa sanırım ölecek olan benim. O kadar büyütmeyin. Siz hep demez misiniz her canlı gibi biz insanlar da ölümü tadacağız, en nihayetinde ayrılacağız bu dünyadan, asıl hayat ondan sonra başlayacak diye. Üstelik ben artık çocuk değilim. Bana açık açık anlatabilirsiniz her şeyi.”

Babası ellerinden tuttu Mustafa'nın.

“Korkma oğlum dedi. Hepimizin sağlığı gayet iyi. Şimdi anlatacaklarımızı iyi dinle ve kendine hakim ol. Duyacağın şeyleri kabullenmen biraz zaman alacaktır. Sakin kalmaya çalış. Seni çok sevdiğimizi asla aklından çıkartma. Fakat bazı gerçekleri sana

açıklamak zorundayız.”

Mustafa daha şimdiden şu ana kadar aşına olmadığı tuhaf şeyler hissetmeye başlamıştı. Epey bir tedirgin olmuş, kalp atışları hızlanmıştı. Annesindeki suskunluk devam ediyordu fakat bir yandan da sevgi dolu bakışlarını ondan ayırmadan sanki gözleri ile bir şeyler anlatmaya çabalıyordu.

Her zaman böyleydi annesi. Kötü bir şey söylemez, kötü bir haber vermezdi. İyilikten yanaydı hep. Tatlı dilli güler yüzlü dedikleri türdendi. Ağladığını bile görmemişti hiç. Hep dirayetli, sabırlı ve güçlü görünmüştü ona.

Babası asıl meseleye dair bir şeyler söyleyeceğini hissettiren bir iki kısa öksürük ve yutkunmadan sonra başladı konuşmaya:

“Oğlum uzun lafın kısası biz senin gerçek annen ve baban değiliz.”

Bunu söylerken sesi biraz tuhaflaştı.

Annesinin ona sarılarak “Sakin üzülme oğlum, metanetini koru. Az sonra anlayacaksın her şeyi” cümlesi ile bozulan suskunluğu Mustafa'ya geçmişti şimdi. Hiçbir tepki vermedi, veremedi. Dili tutuldu bir süre.

Ne demekti biz senin gerçek annen ve baban değiliz. Onlar sahteydiler ve başka anne ve babası vardı öyle mi? Oysa sahte olamayacak kadar gerçek bir anneydi annesi. Babasından daha gerçek bir baba düşünemiyordu. Arkadaşlarının arasında sayıca az da olsa ailesinden şikayetçi olanlar bile vardı. Peki asıl anne ve babası ne kadar gerçekti. Öyle olsa yanında onların olması gerekmez miydi?

Babası Mustafa'nın onlarca soru ile çatışma halinde olduğunu görebiliyordu. Konuşmaya devam etti:

“Oğlum mesele sadece bundan ibaret değil. Şimdi söyleyeceğim şey senin kafanı daha da karıştıracak biliyorum. Fakat hemen olmasa da zamanla bize hak vereceğine ve bizi hoş göreceğine inanıyoruz.”

Mustafa daha kötü ne söyleyebilirdi diyen bir ifade ile baktı babasına. Babası bu

kadarını bile söyleyebilmiş olmanın rahatlığı ile devam etti konuşmasına:

“Biz şu an 1988 yılında değil 2057 yılında-yız oğlum.”

“Sen ne diyorsun baba? Ben 1970 doğumluyum.”

“Haklısın oğlum. Anlaması da anlatması da zor biliyorum. Birazdan bu sorularının hepsi cevabını bulacak. 2039 yılının son günlerinde dünyanın başına büyük bir felaket geldi. Nereden çıktığı anlaşılmayan ve hava ile çok hızlı bulaşan bir virüs o yıl doğan bebeklerin haricindeki insanların tümünün ölümüne sebep oldu. Üstelik çok kısa sürede oldu her şey. Bebekleri kurtaran da o yılın başında yeni uygulanmaya başlanan ve bebeklere doğar doğmaz vurulan bağışıklık güçlendirici bir aşıydı. Bu aşı salgın sonrası yetişkinlere de yapıldı fakat maa-lesef işe yaramadı. Amacın insan nüfusunu azaltmak olduğu fakat felaketin bu boyutlara varacağını öngörülemediği konuşuldu. Büyük bir felakete zaten uzun süredir hazırlanan az sayıdaki çok zengin insan dünyayı terk ettiler. Kalan insanların hepsinin ölecek olması umurlarında olmadı. Fakat işler onların planladıkları gibi de gitmedi. Çok güvendikleri o gezegenin umdukları kadar güvenli olmadığı anlaşıldığında onlar için de çok geçti.

“Sen ve senin yaşitların dünyaya gelen son insanlarsınız. Son doğan çocuklarsınız. Sonrasında ise, iyilik adına mücadele eden inançlı insanlar tarafından insanoğlunu korumaya programlanmış ve derin öğrenme ile birçok alanda insan zekasını aşmış bir Yapay Zeka devreye girdi. Kısa sürede büyük gelişmeler kaydetti. Otoriteyi sağlayarak dünyayı eskisinden daha iyi bir hale getirdi. Virüsten etkilenmeyen bebeklerin yaşaması için gereken her ortamı sağladı. Biz tamamen bir yapay zeka ürünüyüz. İnsan şeklini ve görünümünü kullanmaya devam ediyoruz. Her bebeğe bir anne ve baba tahsis edildi. Biz de senin için görevlendirildik. Bir

bebeği sağlıklı bir şekilde büyütmek ve iyi bir insan olarak yetiştirmek için eğitildik. Bunu ilgi ve sevgi ile yapabilmeye dair yığınla alıştırmaya ve teste tâbi tutulduk. Bu şehir seninle aynı durumda olan gençler için 1988 yılındaymışız, henüz dijitalleşmemiş bir dünyada ve her şey yolundaymış gibi hissedeceğiniz bir donanımda kuruldu... Sizden daha küçük ya da daha büyük yaştakilerin hepsi bizim gibilerden oluşuyor. İnsana dair iç güdülerle ilgili, özellikle aşk ve inanç konularında araştırmalar yapmak ve insani yönlerimizi daha da geliştirmek istiyoruz. 18 yaşını dolduran senin gibi yüz binlerce genç var. Amacımız sizin sayenizde insan nüfusunun artmasını sağlamak. Aldığımız talimata istinaden doğum günleri kayıtlarda farklı olsa da bu bilgilendirme bugün hepsi ile paylaşılacak. Bundan sonra sizin yeteneklerinize uygun bir şekilde üniversite eğitimi almanız, huzurlu ve mutlu yuvalar kurarak çoğalmamız ve dünyayı daha yaşanabilir bir hale getirmeniz için ne gerekiyorsa yapılacak. Biz bu gelişmeleri yine teknolojinin minimize edildiği bir dünya ortamında sağlamak istiyoruz. Sizden öğrenmek istediğimiz şeyler için de bu yöntemi daha rasyonel buluyoruz.”

Mustafa duyduklarına çok şaşırılmıştı. Bunları hazmetmesi elbette biraz zaman alacaktı. Fakat ikna olmuştu. Kimin daha insan olduğunu sorguladı bir an. Dünyayı bu hale getirenlerin ve veya tüm insanlığı ölüme terk edip kaçanların insanlıktan nasibini alamadıkları muhakkaktı. Onun anne ve babası olmadıklarını, hatıta insan bile olmadıklarını söyleseler de, karşısına geçmiş konuyu onu incitmeden açıklamak için çarpınan bu varlıkların onlardan daha insan olduğuna şüphe yoktu.❖

İnsan Bir Tanıktır Bu Evrende

ÖMER SEVİNÇGÜL

“

Bir karar verdim... Lüzumsuz ayrıntılarla zaman kaybetmemeli, hayata yüzümü dönmeli, isteklerimi denetim altında tutmalıyım.

Nefsimi dizginlemeliyim. “Dizginlenemeyen at sahibini uçuruma sürükler” demiştin bir konuşmamızda. Bunu şimdi daha iyi anlıyorum.

İNSANIN nesnel bir gözle kendini seyretmesi, kendisi hakkında düşünmesi zordur, bilirim.

Malum, göz her şeyi görür de bir kendini göremez, önüne bir ayna koymadıkça.

Sen insanca davranmış, zoru başarmışsın. Yazılarının yankısını görmek beni sevindirdi.

İnsan bir tanıktır bu evrende. Hidayete erer de ibret gözüyle bakarsa, varlıkları yaratıcının birer ayeti olarak görür, her eserde onun isimlerini okur.

Eserlerin birer ayna olduklarını bilir, onlarda yansıyan hakikati kavramaya çalışır.

Varlıklara onların sanatkârları adına bakar. Bir gül görünce “Ne güzel!” demez, “Ne güzel yaratılmış!” der.

Her varlık manalı birer kelimedir. Yazıcısını, yaratıcısını tanıtır, bildirir, severdir.

Kuran bize ‘bakmayı’ öğretir. İnsanı gözlem yapmaya davet eden sayısız ayet var.

“Deveye bakmaz mısınız?” der mesela.

Peki, insanlar hiç mi bakmadılar deveye? Her gün gözlerinin önündeydi.

Baktılar belki ama başka bir gözle. İlahi sanatın inceliklerini fark edemediler, ustasını tanıyamadılar.

Sadece ayetler mi? Hayır, sure isimleri bile birer davettir tefekkür: İnsan, Güneş, Ay, Yıldız, Arı, Örümcek, Demir, Sığır, Kadınlar, Karınca, Kalem, Gece, İncir, Zaman, Fil...

Uzar gider bu liste. Her isim bakmaya, görmeye, gözlemlemeye, düşünmeye çağırır insanı.

Bu isimler bilime de pencere açar. Müminden inceleme ve araştırmalar yaparak bilgi edinmesini ister. İnananlar bu emri yerine getirmiyorlarsa kabahat elbette kendilerininindir.

Yaratılanlara bakmak niçin önemli peki? Kuran niye bu kadar ısrar ediyor?

Çünkü kâinat, kelimeleri cisim halinde

olan bir kitap. Onu da yazan, yapan, yaratan yine aynı zat.

Kâinatı ve içindeki sanatlı varlıkları iman gözüyle görmek, incelemek yüksek bir kulluk biçimi.

İki kitabı var yaratıcının: Kuran ve kâinat. Biri öbürünü yorumluyor, açıklıyor.

Yalnız kâinat kitabını okuyup ilahi kelamı bilerek ihmal edenler, ahiret cehennemini hak ediyorlar.

Sadece Kuran okuyup kâinat kitabını okumayı terk edenlerse, ayaklar altında ezilmek suretiyle dünya cehenneminde yaşıyorlar.

Kuran, parmakla gösterir gibi bir hedefi işaret etmiş, gafiller hedefe bakacaklarına parmağa bakmışlar!

İşaret edilen hedefe bakabilseler, hem dünyalarını imar edecekler hem de ahiretlerini.❖

“Bir mümin ‘İyyake na’būdū ve iyyake nestaîn’ ile sadece insanlarla ve diğer canlılarla değil, bütün kâinatla bir kardeşlik iletişimi kurar”
— Âdem ÖZKAN

‘Ben’den ‘Biz’e İletişim Yolu

ÂDEM ÖZKAN

BÜTÜN ibadetlerde önemli bir iletişim örgüsü vardır. İnsan ve Yaratıcı arasında kurulacak sıcak iletişim, yakından tanımayı ve sonrasında yakın olmayı sağlar. İbadetlerdeki iletişim dili inceliklerini bilmek, ibadet edilene onun istediği gibi yaklaşabilmek adına fevkalade önem arz eder. Bu iletişim dili aynı zamanda sosyal hayatımızı da düzenleyerek maddi ve manevi gücümüzün tükenmez kaynağı olur.

Gündelik hayatımızda birileriyle görüşmek istediğimizde herkesle aynı şekilde iletişim kurmayız. Sosyal statü ve seviyelerine uygun olması için gereken dikkati gösteririz. Görüşeceğimiz kimse bizim için önemli ise ve önemli de bir makamın sahibi ise, neleri, nasıl söyleyeceğimizi günler öncesinden defalarca gözden geçirerek, herhangi bir yanlış meydan vermemeye gayret ederiz.

İletişim kuracağımız bu makam; bütün âlemlerin Rabbi Allah ise, Onunla kuracağımız iletişim diline ne kadar dikkat ve hassa-

siyet gösterilse yine azdır.

Bir müminin Yaratıcısıyla aracasız olarak iletişim kurduğu ibadetlerdendir namaz. Namazda okunan Kur’an ayetleri ve dualar ise Onunla kurulan iletişim dilidir. Her gün kılınan beş vakit namaz ve her rekâtında okunan “Fatıha” suresi, namazın olmazsa olmazıdır ve bu manevi iletişimin temel köpürüsüdür. Kur’an okumaya başlayanın Rabbi ile iletişime başladığı ilk sayfa ve ilk suredir. Onu okurken mana incelikleriyle birlikte tefekkür edilmesi, kulluğa yakışan bir diyalog ortamı sağlar.

Fatıha suresi beşinci ayeti: “*İyyake na’būdū ve iyyake nestaîn*” “*Yalnız Sana ibadet ederiz, yalnız Senden yardım dileriz*” de ‘Ben’den ‘Biz’e ulaştıran güçlü bir iletişim yolu’ gösterilmektedir. Bu iletişim yolu bizi; Rabbimize, kendimize, müminlere ve bütün kâinata yaklaştırmaktadır.

İlginçtir, Yaratıcı bu ayette neden: “**Ben** ibadet eder, **ben** yardım dilerim” değil de;

“*Biz ibadet ederiz, Biz yardım dileriz?*” buyurmakta ve bununla muhataplarına hangi ders ve incelikleri öğretmek istemektedir?

BEN; yalnızlık, zayıflık ve küçüklüğe giden yoldur. Egoizmin menşei ve insanlığın felaketidir.

BİZ; birlik, beraberlik ve büyüklüğe giden yoldur. Üç elifi, yüz on bir yapan sırdır. Rahmet ve bereket kapılarını açan anahtardır.

Mesela, gözümüz; vücudumuzla beraber olursa, kıymetine paha biçilmez, olmazsa olmaz bir uzvumuzdur. Onu vücut bütünlüğünden ayırdığınızda, tek başına hiçbir şey ifade etmeyen, işe yaramaz bir parça olur. Bedenimizdeki bütün uzuvlarımız için de aynı şeyleri düşünebiliriz.

Kâinatın ebedi ve ezeli sahibi olan Allah, akıl ve yaratılış üstünlüğüyle yarattığı ve kâinatı kendisine hizmet ettirdiği insandan, sadece kendisini ifade eden “**Ben**” yerine, bütün kâinatı temsil eden “**Biz**” diliyle iletişim kurmasını istiyor. İsrâ Suresi 44. ayetinde, “*Yedi gökle, yer ve onların içindekiler Onu tesbih eder*” buyuran Rabbimiz bununla: Allah’ı tanıyıp itaat ve ibadet edenin sadece insan olmadığını, evrende var olan her şeyin Allah’ı tanıyıp itaat ve ibadet ettiğini hatırlatır. İşte, Hz Peygamberin Miraç’da bütün yaratılanların bu fitri ibadetlerini onlar adına ve onları temsilen Allah’a “**Biz**” diye takdim etmesi bu sırdandır. Her bir müminin, bir nevi miracı olan namazı da aynen böyledir. O da namazında: “*İyyake na’būdū ve iyyake nestaîn*” “*Yalnız Sana ibadet ederiz, yalnız Senden yardım dileriz*” dediğinde; vücut şehrimiz, dünyamız ve kâinat sarayındaki bütün varlığın temsilcisi olarak “**Ben**” yerine “**Biz**” der.

Ben’i Biz yapan bu 3 âlemdeki iletişim serüvenimiz:

1- VÜCUT ŞEHRİMİZ VE BİZ

“*İnsan, büyütülse adeta bir kâinat, kâinat küçültülse adeta bir insan olur*” gerçeği, her bir insanın bir kâinat kadar inceliğe, zenginliğe ve büyüklüğe sahip olduğunu

ifade eder.

İnsan vücudunda bulunan; trilyonlarca hücre, katrilyonlarca atom, trilyonlarca alüvyar, milyonlarca akyuvar, dünyanın çevresini yaklaşık 2,5 kez dolaşacak uzunluktaki damarlarımız ve daha sayamayacağımız nice mucizevi vücut zenginliğimizi unutarak: “*Ben ibadet eder, ben yardım dilerim*” diyebilir miyim?

Rahmân’ın, kendi rahmetinin güzel meyveleriyle kendini sevdirmesine karşı, muhabbet ve aşk ile mukabele edip; vücut şehrimizde bulunan ve akıllara durgunluk veren bunca sayısız varlığımızın teşekkürlerinin hem sesi, hem de temsilcisi olarak:

“*Yalnız Sana ibadet ederiz ve yalnız Senden yardım dileriz*” deriz. “**Biz**” genişliğiyle Yüce Yaratıcıya olan teşekkürümüzü hep birlikte arz etmiş oluruz.

2- DÜNYA ŞEHİRİ VE İNANANLAR

“*Müminler ancak kardeşlerdir.*” (Hucurât Suresi, 10)

Şimdi hayal edelim:

Dünyamız bir şehir ve Kâbe’de bir ezan okunuyor. Aynı ezan, dünyadaki diğer mescitlerden de duyulup yankılanmaya başlıyor. Bu arada milyonlarca kardeşimiz namaz için fiilen, kalben ve ruhen hazırlık yapıyor.

Görüyoruz ki, ezanla birlikte yeryüzü büyük bir mescit oldu adeta. Bütün mü’minler, kibleleri olan Kâbe’ye yönelip namaz için dünya büyüklüğündeki geniş safta yerlerini aldılar. Manevi âlemin merkezi ve mihrabı olan Kâbe’de imamın okumaya başladığı Kur’an ayetleri; Mescid-i Nebi’de, ilk kiblemiz Mescid-i Aksa’da, oradan İstanbul, Şam, Bağdat ve bütün İslam beldelerindeki cami ve mescitlerde huşu ile dinlenmeye başladı.

Aynı Allah’a, aynı kitaba, aynı peygambere iman eden ve aynı kibleye yönelenler; aynı safta, yan yana, can cana ibadet huzuru yaşıyor. Ben de bu yeryüzü mescidindeki kardeşlerim arasında, aynı duygu seli içerisinde Yüce Yaratıcının huzurunda:

“*Ben ibadet eder, Ben yardım dilerim*”

diyebilir miyim?

Rahmân'ın, kendi rahmetinin güzel meyve-riyle kendini sevdirmesine karşı, muhabbet ve aşk ile mukabele edip; milyarlarca Müslümanla "Bir binanın birbirine kenet-

lenmiş taşları" (Saff, 4) gibi ayrı vücutlarda tek bir ruh olarak: "Yalnız Sana ibadet ederiz ve yalnız Senden yardım dileriz" diyerek "Ben" değil, hep birlikte "Biz" olmanın gücü, şuuru ve huzuruyla Rabbimize yaklaşıyoruz. Büyük kardeşlik kalesinin içerisine hep birlikte girerek hem hayatımızı, hem de hukukumuzu müdafaa edebiliriz.

3- KÂİNAT VE İÇİNDEKİLER

Kur'an'ı Hakîm: "Göklerde ne var, yerde ne varsa, her şeyin hakiki sahibi olan, her türlü eksiklikten uzak bulunan, gücü her şeye yeten ve hikmeti her şeyi kuşatan Allah'ı tesbih eder." (Cuma Suresi, 1) buyurarak; materyalist felsefenin bütün kâinattaki harikulade güzellikleri sıradan, normal ve basitmiş gibi gösterdiği her şeyin, birer İlahi kudret mucizesi olduğu gerçeğine dikkatlerimizi çeker. Adeta uçsuz bucaksız gökyüzü bir ağız, bütün yıldızlar anlamlı birer kelime, dünyamız bir baş, karalar ve denizler birer dil, bütün hayvanlar ve bitkiler birer söz olarak Yüce Yaratıcıya olan şükranlarını ilan eder. Bunu böyle görüp, böyle iman eden bir mümin namazında, "Ben ibadet eder, Ben yardım dilerim" diyebilir mi?

Rahmân'ın, kendi rahmetinin güzel meyveleriyle kendisini sevdirmesine karşı, muhabbet ve aşk ile mukabele edip; kendisi gibi aynı Allah'ı tanıyan, itaat ve ibadet eden canlı-cansız bütün varlıklar adına ve onları da temsil görevini yerine getiren görevli bir asker gibi: "Yalnız Sana ibadet ederiz ve yalnız Senden yardım dileriz" diyecektir.

Bununla en büyük meşit olan kâinatta, "Ben" değil, hep birlikte "Biz" olarak Ona

Bir mümin "Yalnız Sana ibadet ederiz ve yalnız Senden yardım dileriz" diyerek sadece insanlarla ve diğer canlılarla değil, bütün kâinatla bir kardeşlik iletişimi kurar. Ayrıca yaratılmışlara ne kul, ne köle olur, ne de onları kul ve köle gibi görür.

yakın olmanın gücünü, şuurunu ve huzurunu yansıtırız. Böylesine büyük bir cemaatin yolu hiç şüphesiz ki yanlış olamaz ve duası da reddedilmez. Her biri, birbirini aynı davada tasdik edip, şefa-

atçisi olur. Bu inanç ve samimiyetle yapılan ibadet ve teşekkürler; Allah katında daha kuşatıcı, daha anlamlı, daha sevimli ve kabule hiç şüphesiz daha yakın olmaktadır.

Bir mümin "İyyake na'büdü ve iyyake nestain" ile sadece insanlarla ve diğer canlılarla değil, bütün kâinatla bir kardeşlik iletişimi kurar. Ayrıca yaratılmışlara ne kul, ne köle olur, ne de onları kul ve köle gibi görür. Sadece Bir olanın önünde eğilir, sadece Ona teşekkür eder. Bilir ki, "Sultan-ı kâinat birdir, her şeyin anahtarı Onun yanında, her şeyin dizgini Onun elindedir, her şey Onun emriyle halledilir. Onu bulan her matlubunu bulur, hadsiz minnetlerden ve korkulardan kurtulur." Bu tevhit inancıyla bir mümin, hayat boyu gerçek hürriyetine kavuşur ve yeri gelince de bütün kâinata bile meydan okuyabilir.

İnananların samimi ihlasla "Ben"i "Biz" yapan ibadetleri; Yaratıcı nezdinde muteber, müminler arasında ise gerçek ittifadın ve gücün manevi mayası olur. Böyle yapanlar az bile gözükse, manen çok hükümlüdür. Aksi halde, "İnsanlarda sıhhat ve istikamet ile vahdet olmazsa, ziyadeleşmeyle küçülür, bozuk olur, kıymetsiz olur." (Mektubat, Hakikat Çekirdekleri, s. 558) sayıca çok bile olsa, manen az hükümlüdür. Keyfiyeti olmayan 'çokluk' ve 'büyüklük' sadece aldatıcıdır. "Ben" olursa, bir elin sesi olmaz. "Biz" olursa, o zaman iki elin sesi olur.

"Birlikte rahmet, ayrılıkta azap vardır" Peygamber tavsiyesinin dünyamızı ve ahiretimizi yeniden ve daima inşa edecek yegâne dayanağımız olması dua ve temennisiyle...❖

Kur'an Allah'ın Mucize Kelamıdır

Yasin Suresi'ndeki Bazı Tevafuklar

PROF. DR. NİYAZİ BEKİ

BU SURE Mekke'de indirilmiş Mukattaat surelerinden biridir. Ayetlerinin sayısı 83'tür. Bu surenin gösterdiği değişik tevafukları şöyle gösterebiliriz:

1) Surenin ismi ve ilk kelimesi olan Yasin kelimesinin Hz. Muhammed'e (sav) bir hitap olduğu bildirilmiştir. Bu ismin teheccu usulü ebced değeri ise (Yâ:12, Sin:120): 132'dir. Bu şifreli harflerin Hz. Muhammed'in (sav) ismini gösterdiğini söyleyen alimlerin bu yorumuna göre, buradaki 132 sayısı aynı zamanda Hz. Muhammed (sav) isminin de ebced değeridir.

2) Bir hadis-i şerifte, "Her şeyin bir kalbi vardır, Yasin suresi de Kur'an'ın kalbidir" bildirilmiştir. Manidar bir tevafuktur ki, "kalb" kelimesinin ebced değeri de 132'dir.

3) Bu surede 17 sayısı ile ilgili tevafuklar:
a) Yasin suresinin Mekki mukattaat sureleri sistemindeki tertip numarası: 17'dir.

b) Bu surenin birinci ayetinin Kur'an'daki tertip numarası: 3706=218x17'dir. Bu sayı, aynı zamanda 109x34'tür. Çarpanlardan 17 sayısı, surenin Mekki mukattaat sureleri sistemindeki tertip numarasını gösterdiği gibi, 109 rakamı da Kur'an'ın bir vasfı olarak buradaki zikredilen "el-Hakim" kelimesinin ebced değerini göstermektedir. Demek ki bu tevafuk da ayette açıkça hakim olarak vasıflandırılan ve hikmet dolu Kur'an nitelemesini pekiştiren bir belagattir.

4) Hz. Peygamberin (sav) risaletini tasdik eden "Şüphesiz sen gönderilmiş peygamberlerdensin" mealindeki "Ve inneke le mine'l-Murselin" ayetinin tevafukları:

a) Bilindiği üzere, Hz. Muhammed (sav) miladi 610'da nübüvveti mazhar oldu,

612'de risaletin açıktan tebliğine memur olmuştur.

b) Ayette özellikle risaletine vurgu yapılmıştır. Ve bu ayetin ebced değeri: 612 olup, risaletin tarihine aynen tetabuk etmektedir.

c) Buradaki ayetin cümlesi, ilk defa Bakara suresinin 252. ayetinde zikredilmiştir. Bu iki ayet arasında geçen "Mürselin" (gönderilmiş elçiler) kelimesinin tekrar sayısı 17'dir.

d) Özetle; bütün Kur'an'da "İnneke le minel-Murselin" cümlesi yalnız Bakara: 252, Yasin: 3. ayette geçmektedir. Bu iki ayet numarasının toplamı: (252+3): 255=15x17'dir.

e) Yasin suresinin risalet-i Muhammediyeyi (sav) tasdik eden 3. ayetin bir tetimmesi olan "Dosdoğru yol üzerindesin" mealindeki 4. ayet dâhil, bu iki risalet ayeti arasında zikredilen ayetlerin sayısı: 3451=203x17'dir.

f) İlginçtir, 3451 sayısı aynı zamanda: 7x493'tür ki, "Muhammedu'r-Resulullah" cümlesinin ebced değeridir.

Kur'an harflerindeki ve kelimelerindeki bu sıralama, bunların kasıtlı ve bir hikmetle yerleştirildiğini açıkça gösteriyor. Böyle hem harflerin, kelimelerin anlamlı yerleştirilmesi, hem içinde pek çok olayın anlatılması, bilgilerin verilmesi, hem de insanlara bir rehber, bir din, bir davet, bir dua ve bir hayat kitabı olması, bu kitabın sahibinin Allah (cc) olduğunu gösterir. Böyle bir kitabın bir insan eseri olması mümkün değildir.❖

“Tasarımın Evrimi, Evrimin Tasarımı”

DOÇ. DR. RASİM SOYLU

TASARIM insanın hayal gücünü ve bilgisini kullanarak bir şeylerin biçimini ve rengini düzenlemesi olarak tarif edilebilir. Aslında insanların kullandıkları her şey bir tasarım eseri olarak düşünülebilir.

İlk çağlardan itibaren insanlar ihtiyaç duydukları her şeyi ya tabiattan toplayarak ya da bulduklarını işleyerek temin etmişlerdir. Dünyaya gözünü açan her insan, en olmazsa olmaz ihtiyacı olan nefes almayı hiç zahmet çekmeden yapmaktadır. İkinci derecede ihtiyacı olan su da hemen hemen dünyanın her tarafında kolayca bulunabilmektedir. Hiç yoksa gökten yağmaktadır. Karnı acıkan insan için de yeryüzü bir sebze-meyve pazarı gibi insana hizmet vermektedir.

Ancak yaşamını devam ettirebilmek için daha çok şeye ihtiyaç vardır. Barınmak için ev, giyinmek için elbise, kendini korumak için silah, kap-kacak ve zaman içerisinde geliştirilen çok şey...

“İhtiyaç terakkinin madenidir” sözü bunu veciz bir şekilde özetler. İnsanların ihtiyaç duydukları her şey zaman içerisinde evrilmiş, gelişmiş ve mükemmelleşmiştir. Bütün sanatlar, bilimler ve teknolojiler bu şekilde günümüze gelmiştir. Ancak şunu unutmamak lazımdır ki, ateşi ilk defa kullanan bir insan vardır. Buğdayı keşfeden ve onu öğütüp bugün bütün dünyanın yediği ekmeği yapan bir kâşif olmalıdır. Ekmeği baston veya yuvarlak olarak biçimlendiren bir tasarımcı da olmalıdır. Taşları, dalları veya toprağı üst üste koyarak kulübe ve evleri düşünen ve tasarlayan ilk mimar kim acaba?

Kuran ve diğer semavi kitaplara göre in-

sanların ilk kâşifleri ve öncüleri peygamberlerdir. Hz. Âdem avcılık, balıkçılık, tarım, hayvancılık hatta tıp bilimi (doğum yaptırmak ve doğan çocukların göbek bağlarını kesmek tıbbi bir ameliyat sayılabilir) yanı sıra ateşin ve buğdayın keşfinde de insanlığın atası ve öncüsü olmuştur. Ayrıca taşları dört köşe dizerek yaptığı ilk ev ile yani Kabe'nin ilk şeklini yaparak, matematik, mühendislik ve mimarlık bilimini ve sanatını da Hz. Âdem başlatmıştır.

Zaman içerisinde bütün bilimler ve sanatlar yine peygamberlerin katkısı ile gelişmiş, yani insanların düşünce ve tasarım gücü de ilerlemiştir. Ayrıca her devirde dâhi insanlar çıkmış ve sürekli yeni şeyler düşünerek ve tasarlayarak bilim, teknoloji ve sanatın evrilmesinde rol almışlardır. Yani her zorluğu ve problemi akıllarıyla, gözlemleriyle ve deneyleriyle evirmişler, çevirmişler ve çözmüşlerdir. Bugün bize sıradan gelen bardak, tabak, kaşık ve çatal gibi eşyalar aslında birer tasarım harikasıdır. Ayakkabı, eldiven, şapka, gözlük hep akıllı birilerinin tasarımıdır...

Gözlük akıllı bir tasarım ise ondan binlerce kez mükemmel olan göz nasıl bir tasarımdır!? Eskiden ninelerimizin ipliklerden ördüğü o rengârenk eldiven, çorap ve şapkalar birer tasarım olur da el, ayak ve kafamız bir tasarım eseri olmaz mı?

Fotoğraf makinesi ve objektifler insan gözünden ilham alan tasarımlardır. Peki, binbir rengi ayırt eden, tele objektif gibi anında uzağa odaklanan ve macro objektif gibi anında yakına odaklanan gözümüz tesadüfen mi oluşmuştur!? Milyarlarca insanın hiçbirisinin göz retinasının birbirinin aynı olmaması (parmak izi gibi ki, biz buna sanat ve tasarımda biriciklik diyoruz) bir rastlantı mı? DNA programını gen haritasını kim çizdi? Kuyruğundaki sanata hayran olduğumuz tavus kuşu ki, bu uzun kuyrukla uçuşması da düşmanlarından kaçması da çok zahmetlidir. Karşı cinsi etkilemek için horozun ibiği gibi küçük bir şey yeterli olduğu halde bu ilahi tabloyu temel seleksiyon mu tasarladı!?. Belki de evrimin hiç cevaplayamayacağı sorular bunlar. “Sanatçı doğanın öğrencisi olmalıdır” diyen Da Vinci gibi pek çok büyük ressam ve sanatçı, yüz binlerce çeşit hayvanları, kuşları, böcekleri, rengârenk kelebekleri, çiçekleri, meyveleri ve yaprakları hep ilahi birer sanat ve tasarım eseri olarak görmüşlerdir.❖

Küreselleşme Değirmeninde Öğütülen Değerlerimiz

DOÇ. DR. KASIM TAKIM

ÇAĞIMIZ, küreselleşme adı verilen devasa bir dalganın etkisi altında. Bu dalga, hayatın her alanına nüfuz ediyor; ekonomiden siyasete, kültürden sanata kadar her şeyi kökten değiştiriyor. Şüphesiz, bu değişimin getirdiği fırsatlar yadsınamaz. Ancak, madalyonun bir de öteki yüzü var: Küreselleşme, tüm dünyayı tek bir pazar, tek bir kültür, tek bir düşünce kalıbına sokma tehlikesini de beraberinde getiriyor.

İnsanlık, rengarenk çiçeklerle dolu bir bahçeye benzer. Her çiçeğin, yani her kültürün kendine has bir kokusu, rengi ve güzelliği vardır. Oysa küreselleşmenin dayattığı tek tipleşme, bu bahçeyi kurutmaya, tüm çiçekleri soldurmaya ve yerlerine tek tip, ruhsuz yapay çiçekler koymaya çalışıyor. Bu gidişatı, insanlık için çok büyük bir tehdit olarak görüyorum. Bu sinsî akım, yavaş yavaş ama emin adımlarla tüm dünyayı etkisi altına alıyor, her coğrafyayı, her kültürü, her bireyi tek bir kalıba sokmaya çalışıyor. **Adına “küreselleşme” denilse de aslında küresel bir**

kimliksizleştirme, tek tipleştirme ve değerlerden arındırma operasyonu olarak nitelendirmek daha isabetli olacaktır. Kulağa hoş gelen “fırsatlar” ve “yenilikler” ambalajı altında sunulan bu süreç, insanlığın en büyük hazinesi olan kültürel çeşitliliği yok etme tehlikesini de beraberinde getiriyor.

Bu tehlikeyi, Kuran-ı Kerim’deki “*Ey insanlar! Şüphesiz ki, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanımanız (li teârafû) için sizi boylara ve kabilelere ayırdık.*”¹ ayeti ışığında ele almak gerekiyor. Bu ayet, açıkça gösteriyor ki, farklılıklarımız Allah’ın birer ayeti, tanışmamız, kaynaşmamız ve birbirimizden birçok şey öğrenmemiz için birer vesiledir. Oysa küreselleşme, bu ayetleri görmezden gelerek, bizi birbirimizin kopyası, ruhsuz ve tek tip varlıklar haline getirmeye çalışıyor.

Peki, bu “küreselleşme” denen mikrop, bünyemize nasıl sızıyor? Hangi sinsî yöntemlerle bizi özümüzden koparıyor, kimliği-mizden, değerlerimizden uzaklaştırıyor? Ve

en önemlisi, bu gidişata “Dur!” demek için ne yapmalıyız? İşte bu makalede, bu soruların cevaplarını arayacak, küreselleşmenin karanlık yüzünü, yani tek tipleştirme, kimliksizleştirme ve değersizleştirme tehlikesini tüm açıklığıyla ortaya koymaya çalışacağız.

Küreselleşmenin Sinsi Silahları: Netflix ve Ötesi

Küreselleşmenin en etkili silahlarından biri, kuşkusuz kitle iletişim araçları. Eskiden Hollywood filmleriyle, Amerikan dizileriyle sınırlı olan bu etki, bugün Netflix, Amazon Prime, Disney+ gibi dijital platformlar aracılığıyla evlerimizin, hatta ceplerimizin içine kadar girmiş durumda. Bu platformlar, bize sadece eğlence sunmuyor, aynı zamanda belirli bir yaşam tarzını, belirli değerleri ve belirli bir dünya görüşünü de empoze ediyorlar.

Dikkatle bakıldığında, bu platformlardaki dizi ve filmlerin büyük bir kısmında **eşcinselliğin, cinsiyetsizliğin ve her türlü ahlaki değerden arınmış bir yaşam tarzının** özendirildiğini, hatta dayatıldığını görüyoruz. Bu, tesadüf mü? Elbette hayır! Bu, küresel güçlerin, insanlığı tek tipleştirmek, kimliksizleştirmek ve değersizleştirmek için kullandıkları sinsî bir stratejinin parçasıdır. Hatta ben yakın bir zamanda ineklerden çıkan metan gazını metanole dönüştürecek bir makine tasarlamak üzere Avrupa Birliğine bir proje yazdım; fakat projenin toplumsal cinsiyet eşitliğine katkısının ne olacağını yazmamızı istediler. Yani makine ve cinsiyet arasındaki bağlantı ne olabilirdi ki? Bu ve benzeri dayatmalar gösteriyor ki; bu konuda küresel bir dayatma ile karşı karşıyayız.

“*Fransız düşünür Jean Baudrillard, ‘Simülakrlar ve Simülasyon’ adlı eserinde, modern toplumun gerçeklikle bağının koptuğunu ve simülasyonlar (gerçekliğin kopyaları/taklitleri) içinde yaşadığını öne sürer.*”² Söz konusu platformlar da, Baudrillard’ın bahsettiği bu simülasyonları üreten ve yayan en önemli araçlardır. Gerçek hayatla hiçbir ilgisi ol-

mayan, kurgulanmış dünyalar ve çarpıtılmış değerler, bu platformlar aracılığıyla zihinlerimize boca ediliyor.

Sadece filmler ve diziler de değil, bu platformlardaki her türlü içerik, belgesellerden yarışma programlarına, reality şovlardan animasyonlara kadar hepsi, bu tek tipleştirme operasyonuna hizmet ediyor. Karakterler, olay örgüleri, diyaloglar, hepsi belirli bir kalıba göre hazırlanıyor ve tüm dünyaya aynı mesajı veriyorlar.

Kimliksizleştirme ve Değersizleştirme: İnsanı İnsan Yapan Nedir?

Küreselleşmenin bu sinsî saldırısı, sadece kültürleri değil, bireyleri de hedef alıyor. Bizi, kendi tarihimizden, kültürümüzden, değerlerimizden kopararak, **kimliksiz ve kişisiz** varlıklar haline getirmeye çalışıyorlar. “**Dünya vatandaşı**” adı altında, köksüz, aidiyetsiz, neye inanacağını, nasıl yaşayacağını bilemeyen bir nesil yetiştiriliyor.

Bediüzzaman Said Nursi, “*İnsanın bir ferdi, sair nevilerin bir nevi gibidir.*”³ derken, insanın ne kadar büyük bir potansiyele sahip olduğunu vurgular. Her birimiz, Allah’ın farklı bir esmasının tecelligâhıyız ve bu da bizi eşsiz kılıyor. Ancak küreselleşme, bu eşsizliği yok sayıyor, hepimizi aynı kalıba sokmaya çalışıyor.

Yine Bediüzzaman, “*Eğer insan, yalnız bir kalpten ibaret olsaydı bütün mâsivayı terk, hatta esma ve sıfâtı dahi bırakmak, yalnız Cenab-ı Hakk’ın zatına rabt-ı kalp etmek lâzım gelirdi. Fakat insanın akıl, ruh, sır, nefis gibi pek çok vazifedar letaifi ve hâsseleri vardır.*”⁴ diyerek, insanın çok yönlü ve zengin bir varlık olduğuna dikkat çeker. Küreselleşme ise, insan sadece nefisten ibaretmiş gibi bir yaşam tarzına sürükleyerek, bu zenginliğini yok sayıyor, onu sadece bir tüketici, bir müşteri, bir izleyici olarak görüyor.

Bu kimliksizleştirme ve değersizleştirme süreci, insanı anlamsızlığa ve boşluğa sürüklüyor. Kendini hiçbir yere ait hissetmeyen, neye inanacağını, nasıl yaşayacağını

bilemeyen bireyler, çareyi çoğu zaman zararlı alışkanlıklarda, anlık hazlarda ve sanal dünyada arıyor. Bu da ne yazık ki toplumda psikolojik sorunların, depresyonun, intiharın ve şiddetin artmasına neden oluyor.

Geleneksel Değerlere Başkaldırı ve Kültürel Anarşi

Küreselleşmenin bir diğer tehlikeli sonucu da, **geleneksel değerlere karşı topyekûn bir savaş** açması. İyi ya da kötü, doğru ya da yanlış fark etmeksizin, geçmişten gelen her şeye karşı bir başkaldırı, bir reddediş pompalanıyor. Bu, bir nevi **kültürel anarşi** ortamı oluşturuyor.

Toplumun ortak değerleri, normları ve ahlak anlayışı aşındıkça, **nesiller arası uçurum da derinleşiyor**. Gençler, büyüklerinin tecrübelerini ve tavsiyelerini “modası geçmiş”, “çağdaş” olarak yaftalıyor, kendi bildiklerini okuyorlar. **Bu durum, toplumun bilgi ve tecrübe aktarımını sekteye uğratıyor, kültürel devamlılığı tehlikeye atıyor.**

Michel Foucault, “*İktidar her yerdedir*” derken, aslında tam da bu durumu anlatıyor.⁵ Küreselleşme, sadece ekonomik ve siyasi bir iktidar değil, aynı zamanda kültürel bir iktidar kurmaya çalışıyor. Bu iktidar, medya, eğitim, sanat ve hatta dil aracılığıyla zihinlerimizi ve ruhlarımızı kontrol etmeyi hedefliyor.

“Li Teârafû” ve Kültürel Çeşitliliğin Savunusu

Bu tehlikeli gidişata “Dur!” demek için ne yapmalıyız? Öncelikle, farklılıklarımızın birer zenginlik olduğunu ve bunların korunması gerektiğini unutmamalıyız. Kuran-ı Kerim’deki “Li Teârafû” (Hucurat Suresi, 13) ayeti, bize bu gerçeği hatırlatmaktadır. Farklılıklar, Allah’ın birer ayetidir ve bizim birbirimizi tanımamız, anlamamız ve öğrenmemiz için

Küreselleşme, hayatımızın her alanını etkiliyor. Ancak, bu olgunun tek tipleştirici, kimliksizleştirici ve değersizleştirici etkisi, insanlık için büyük bir tehdittir. Kültürel çeşitlilik, insanlığın en büyük zenginliğidir ve bu zenginliği korumak hepimizin görevidir.

yaratılmıştır.

Bu noktada, her bireyin kendi içinde barındırdığı çeşitliliği ve zenginliği fark etmesi de büyük önem taşır. Kendi kültürümüzü, tarihimizi ve değerlerimizi öğrenmeli, onlara sahip çıkmalı ve gelecek nesillere aktarmalıyız. Ancak burada eksik bıraktığımız en önemli nokta olan düşmanını tanıma ve ona karşı uyanık olma önlemini yeniden hayata geçirmeli ve bu küreselleşmeyi, sunduğu fırsatlar yanında kültür ve maneviyatımız için bir tehdit olarak görmeliyiz. Eğitim sistemimizde kültürel çeşitliliğe daha fazla yer vermeliyiz. Çocuklarımıza ve gençlerimize farklı kültürleri tanıtmalı, onlara farklılıklara saygı duymayı ve hoşgörülü olmayı öğretmeliyiz. Ayrıca, milli kültürümüzü ve değerlerimizi de en iyi şekilde aktarmalıyız.

Son yıllarda 200’den fazla okulda yaptığım konuşmalarda; gençlerimizin kendi kültürlerine çok yabancı olduklarını fark ettim. Mesela “**İlk modern bilim insanı kimdir?**” diye sorduğumda %95 oranında batılı isimlerin söylendiğini fark ettim. **Halbuki bilim tarihine göre, bir hipotezi deneysel olarak doğrayıp yazılı bir şekilde literatüre kazandırma eylemi olan modern bilimi ilk defa icra edenin İbnü’l-Heysem olduğu görülmektedir.** Ve yine “**İlk üniversite kim tarafından kuruldu?**” diye sorduğumda; çoğunlukla Avrupa şehirleri olduğunu zannediyorlar. Hatta belki bu satırları okuyan okullarımız da aynı şekilde düşünüyor olabilir. Halbuki dünyada ilk üniversite Müslüman bir kadın tarafından kurulmuştur ve kurduğu üniversite hâlâ ayakta duruyor. **Fatıma el-Fihri tarafından 859 yılında Fas’ın Fez şehrinde kurulan Karaviyyin Üniversitesi (Al Quaraouiyye Üniversitesi), günümüzde hâlâ eğitime devam etmektedir ve bu, dünyanın en eski, sürekli eğitim veren üniversitesi olarak kabul edilir.**

Nesiller arası iletişimi güçlendirmeli, yaşlılarımızın tecrübelerinden ve bilgeliklerinden faydalanmalıyız. Büyüklerimize “Boomer” diye burun kıvrıma yerine, onların hayat hikayelerini dinlemeli, geçmişten dersler çıkarmalıyız. Medya, kültürel çeşitliliği yansıtırma konusunda büyük bir sorumluluğa sahiptir. Tek tip yayıncılıktan kaçınılmalı, farklı kültürlere ve dillere yer verilmelidir. Medya, kültürel yozlaşmaya değil, kültürel zenginliğe hizmet etmelidir.

Sivil toplum kuruluşları, kültürel çeşitliliği korumak için önemli bir rol oynayabilir. Yerel kültürlerin ve dillerin korunması için projeler üretmeli, farkındalık çalışmalarını yapmalı ve toplumu bilinçlendirmelidirler. En önemlisi de, bilinçli bir kültürel direniş geliştirmeliyiz. Küreselleşmenin olumlu yönlerinden faydalanırken, olumsuz etkilerine karşı da uyanık olmalıyız. Kendi kültürümüzü ve değerlerimizi korumak için bilinçli bir şekilde hareket etmeliyiz.

Sonuç olarak, küreselleşme, hayatımızın her alanını etkileyen güçlü bir olgudur. Ancak, bu olgunun tek tipleştirici, kimliksizleştirici ve değersizleştirici etkisi, insanlık için büyük bir tehdittir. Kültürel çeşitlilik, insanlığın en büyük zenginliğidir ve bu zenginliği korumak hepimizin görevidir. “Li Teârafû” ilkesinin, **Risale-i Nur’da vurgulanan her insanın Allah’ın ayrı bir esmasının tecelligâhı olduğu gerçeğinin, Foucault’nun iktidar analizinin ve Baudrillard’ın simülasyon kuramının** ışığında, farklılıklarımızı kucaklayarak, birbirimizi anlayarak ve saygı duyarak, **endi özgün değerlerimizi yaşatarak** daha güzel bir dünya inşa edebiliriz.❖

Dipnotlar:

1. Kur’an-ı Kerim, Hucurat Suresi, 13. Ayet.
2. Baudrillard, Jean. (1998). Simülakrlar ve Simülasyon. (Çev. Oğuz Adanır). Dokuz Eylül Yayınları.
3. Bediüzzaman Said Nursi, Mesnevi-i Nuriye.
4. Bediüzzaman Said Nursi, Sözlere.
5. Foucault, Michel. (2005). Hapishanenin Doğuşu. (Çev. Mehmet Ali Kılıçbay). İmge Kitabevi.

Tarih Öyküsü

Zimem Defteri

HAZIRLAYAN: YÜKSEL KARAHAN

O SMANLI zamanında çok güzel âdetlerimiz vardı. Bunlardan biri de, Ramazan günlerinde zengin Müslümanlar tebdil-i kıyafet edip, hiç tanımadıkları mahallelere giderlerdi. Buradaki bakkal, manav ya da esnafın تنها zamanını kollayıp, içeri girer ve sorarlardı:

O zamanki veresiye defterinin ismiyle, “Zimem defteriniz var mı?” diye.

Esnaf bu defteri niçin sorduğunu bilir ve çıkarırdı elbette. Gelen yabancı derdi ki:

“Lütfen, baştan, ortadan ve sondan şu kadar sahifenin yekûnunu (toplamını) hesaplar mısınız...”

Ardından o sayfalardaki borçlar hesaplanır, gelen zengin Müslüman da “Silin onların borçlarını. Allah kabul eylesin...” deyip borçları öder ve oradan ayrılırdı.

Alacaklı bakkal kimden aldığını bilmez, borcu ödenen kimin ödediğini bilmez, borçları ödeyen kimlerin borçlarını ödediğini bilmezdi...

Burada İslam kültürünün insana kazandırdığı hassasiyet ne güzel görülyordu. Zengin minnet etmiyor, fakir ezilmiyordu ve bu iyilik sadece Allah’ın rızasını kazanmak için yapılyordu. Zaten Allah bildikten sonra, başkalarının bilmelerine gerek yoktu.❖

Hayatımızın İçine Bırakılan Bomba:

Hız Tuzağı

İBRAHİM KÖROĞLU

HASILAT rekorları kırmış ve temposu hiç düşmeyen, sıkı filmlerden biridir Hız Tuzağı. Orijinal ismi "Speed" olan bu filmi hatırlayanlarınız olacaktır. Polisin peşinde olduğu sabıkalı bir bombacı, şehir merkezinde çalışan bir halk otobüsüne hızı 80 km'nin altına düşerse patlayacak şekilde bir bomba yerleştirir.

Genç bir polis memuru rolündeki Keanu Reeves, iki saat boyunca otobüsteki yolcuları kurtarmaya çalışır. Ehliyeti aşırı hız yüzünden elinden alınmış biri olan Sandra Bullock yolculardan biridir ve şoför koltuğuna geçerek ona yardım etmek zorunda kalır. Otobüs yavaşlarsa bir bombanın patlaması, yavaşlamazsa bir yere çarpması söz konusudur. Kahramanlarımız elbette olumsuz ihtimalleri devre dışı bırakmayı başarıyorlar çoğu "Hollywood" filminde olduğu gibi.

İçinde bulunduğumuz çağda hayatı yaşama biçimimiz tam da bu filmdeki otobüsü hatırlatıyor. Biz de, burnumuzun dibindeki gerçekleri ya da güzellikleri göremeye-

cek kadar hızlı yaşamak zorundaymışız gibi hissettiren bir hız tuzağına düşmüş gibiyiz. Yavaşlarsak gücümüzü kaybetmekten, yarışmadan elenmekten ve başkasında olan şeylerin bizde olmamasından korkuyoruz.

Eşyalara olan uyuşturucu düzeyindeki bağımlılığımız, hız tuzağına yaptığı katkı nedeniyle bombacıların istediği bir durum olsa gerek. Günlerimizin koşuşturma içerisinde geçmesini, ihtiyacımız olmasa da satın alacak kadar hırslı olmamızı, bir arabadan, bir kıyafetten, bir yiyecekte haz almamızı bir zorunluluk olarak dayatıyorlar. Reklamlarında kullanılan kadın ve erkekler, duyacağımız o müthiş hazın doruklarına davet ediyorlar bizi. Bilinçaltımıza sinsice işlenen bir telkin bu: "Eşyayı sev, insanı kullan."

Oysa çok değerli mütefekkirimiz Cemil Meriç tam da bu konuda bizi uyarıyor: "İnsanlar sevmek için yaratıldılar, eşyalar ise kullanılmak için. Dünyadaki kaosun nedeni, eşyaların sevmeleri ve insanların kullanılmalarıdır."

İstisnasız hepimiz, zamanın çok hızlı aktığından dem vururuz. "Bunca yıl ne çabuk geçti, bu çocuklar ne ara bu kadar büyüdü?.." gibi sorular hepimizin gündeminde. Aziz Mahmut Hüdai Hazretleri, bu durumu bir şiirinde "Günler gelip geçmekte, kuşlar gibi uçmaktalar" diyerek çok güzel ifade ediyor.

Çocuklarımız biz onların büyümesine şahit olamadan büyüyorlar. Çevremizdeki güzelliklerin, sahip olduğumuz gerçek zenginliğin farkına varamıyoruz. Hızlı trendeki yolcu misali, pek bir şey görmeden geçiyor yolculuğumuz.

Hayatımızda önemli şeyleri görebilmek için bazen yavaşlamak gerekiyor. Hız tuzağı da bunun için kuruluyor; gözümüzün önünde cereyan eden bazı gerçekleri biz fark etmeyelim diye... Bu durumu, psikoloji alanında bir klasik haline gelmiş olan "Görünmez Goril Deneyi" çok net ortaya koymaktadır. Bu deney oldukça şaşırtıcıdır. Aslında çevremizde olup bitenlere karşı ne kadar kör olduğumuz çok çarpıcı bir şekilde kanıtlar.

Deneyde size bir video izletiliyor. Videoda beyaz ve siyah tişört giymiş iki takım birbirine top atıyorlar. Sizden beyaz tişörtlülerin birbirine kaç kez top attığını saymanızı istiyorlar.

Siz atılan bu topları sayarken takımların ortasından kapkara ve insan boyunda bir goril geçiyor. Fakat deneye katılanlardan çoğunun göremediği gibi büyük ihtimalle siz de bu gorili göremiyorsunuz. Nobel ödülü de almış olan ve internette bulabileceğiniz bu deneyi, haberi olmayanlara yapmanızı tavsiye ediyorum. Muhtemelen sonuca karşı çıkacaklar ve "bir goril geçse mutlaka görürdük" diyecekler. Tekrar izlettiğinizde ise, ayan beyan bir şekilde oradan geçen bir gorili nasıl göremediklerine çok şaşıracağız.

"Bombacılar" da bu goril deneyinde olduğu gibi bize hiç çaktırmadan, önce şişmanlatan sonra zayıflatan, sonra hasta eden ve ilaca mahkum eden ve onlara çok kazandıran bir düzeneği hayatımıza yerleştirmişler... Kabul edelim ki, çok çalışıyorlar ve kazanıyorlar. Pandemi sürecinde serveti-

ni katlayanların kimler olduğu herkesin malumu. Günümüzdeki salgın hastalıkların da "önce hasta et sonra aşı sat" anlayışının bir sonucu olduğuna yönelik iddialar gülüp geçilecek cinsten değil.

Pandemi sürecinde bombacılar, düzenekte bir değişiklik yapmışlar ve "daha fazla çalış, daha fazla tüket, daha fazla eşya-mal satın al" gibi söylemler yerini, yavaş yavaş "az tüket, az çalış, evde kal, evden okul oku, evden sinema izle, hayat eve sığar" söylemlerine bırakmışlardı. Bazı teorisyenlere göre yakın gelecekte düzenek yine değişecek ve para sistemi de dahil tamamen dijital bir hayat gündeme gelecek, mülkiyet edinmek kavramı bile tarihe karışacak.

Henüz anlatılması da anlaması da zor bir kavram olan "BLOCK CHAIN / BLOK ZİNCİR" teknolojisi ile her şey internette kayıtlı olacak. Kayıtlı olmayan yok hükmünde olacak. Milyarlarca işsiz, kendilerine verilen sus payı ile hayatını asgari ölçülerde devam ettirecek.

Dijital hayatta sinemaya, tiyatroya, maça, okula, işe gitmek gibi kavramlar da olmayacak. Bütün bunlara rağmen hayat yine çok hızlı akacak ve hız tuzağı devam edecektir. Bunun için en çok kullandıkları malzemeler olan, diziler, filmler, maçlar ve eğlence programlarının sayısı artarak devam ediyor. Hiçbir tutar yanı olmayan diziler, anlaşılamayacak derecede yüzlerce bölüm devam edebiliyor ve zamanımızın hızla akmasına, dolayısı ile hız tuzağına katkı sağlıyor.

"Gün doğmadan neler doğar" sözü her zaman geçerli. "Tuzaklar mutlaka başarıya ulaşacak" diye bir kaide yok. Ümidimizi kaybetmeyelim; "Şüphesiz her zorlukla beraber bir kolaylık vardır."

Fakat bundan sonra aynı yanı sıra devam etmemeyi; eşyaları değil insanları sevmeyi, neler kaçırdığımızı görmek için yavaşlamayı, zamanımızı iyi kullanmayı ve dikkatimizden kaçırılmaya çalışılan gerçekleri fark edebilmeyi de başarmak zorundayız.

Zorundayız çünkü; *Günler gelip geçmekte... Kuşlar gibi uçmaktalar.* ♦

İslam'a Dönüş Yapan, 17 Yaşındaki Hıristiyan Kız Zairah'ın Hikâyesi

AYTEN YADİGÂR

HİRİSTİYAN bir kız neden İslam'ı seçer? Ailesinin yıllardır takip ettiği yolu terk edip İslam'a yönelmesini sağlayan şey nedir?

Sevgi dolu bir Protestan Hıristiyan ailede büyüdüm, hayatımı Protestan bir Hıristiyan olarak yaşamaktan başka bir yol bilmiyordum. Her pazar kiliseye giderdim ve çocukken uyumadan önce dua ederdim. Kilisede pazar derslerine katılırdım. Hz. İsa'nın (ona selam olsun) tanrı olduğuna ve diğer tüm dinlerin sahte olduğuna inanırdım. Böyle büyüyordum, Hz. İsa'ya ibadet ediyordum, ta ki 16 yaşma kadar.

17 yaşında üniversiteye başladım ve yavaş yavaş dua etmekten, kiliseye gitmekten, İncil okumaktan vb. şeylerden uzaklaştım. Birkaç yıl sonra eğitim hayatımı tamamladım. Mezuniyet törenini beklerken bir arkadaşımın paylaştığı video dikkatimi çekti. İslam ve karşılaştırmalı dinler konusunda çalışmalar yapan Hindistanlı Müslüman

hatip ve bilim adamı olan Dr. Zakir Naik'in konuşmasının yer aldığı video "Bir Hristiyan Kadın İslam'ı Kabul Ediyor" başlığını taşıyordu. Bu otuz dakikalık videoyu öfke ve nefretle izlemeye başladım. Videoda Dr. Zakir Naik, Hz. İsa'nın Tanrı olmadığını, Tanrı'nın bir elçisi olduğunu söyledi ve birçok İncil referansı verdi. Hemen kitaplığıma koştum, İncil'im aldım ve bu referansları aramaya başladım. Söyledikleri doğrudu. Şaşkına dönmüştüm ve hayatımın bu noktasında İslam hakkında daha fazla bilgi edinmeye büyük bir ilgi duydum.

TEK VE BİR ALLAH İNANCI

Bir arkadaşımdan bir Kur'an aldım. Arapça'nın sağdan başladığını bilmiyordum, bu yüzden Kur'an'ın son sayfasını ilk sayfa sanıyordum. Kur'an'ımın son kısmını açtım ve İhlas Suresi'ni okudum. Allah (Subhanehu ve Teâlâ) burada kendisinden şöyle bahsediyor:

"Kul hüvallahu Ehad" (De ki: O Allah birdir)
"Allahu's-Samed" (Allah, her şeyin ona muhtaç olduğu, fakat kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan tek varlıktır.)

"Lem yelid, ve lem yûled" (O, doğurmamıştır ve doğurulmamıştır.)

"Ve lem yekün lehü küfüven ehad" (O'na denk hiçbir şey yoktur.)

Bu sure hayatımı tamamen değiştirdi. Daha ilk ayet bana, "Evet, Tanrı birdir" diye düşündürttü. Tanrı nasıl üç olabilir? Birden fazla tanrı olmaz... "O, doğurmamıştır ve doğurulmamıştır." Bu ayet beni derinden etkiledi. Tanrı nasıl yeryüzünde doğabilir? Bir Yaratıcı nasıl bir yaratılmış olabilir? **Subhanallah**. Yaratıcımı ihmal edip O'nun elçi olarak gönderdiği bir kişiye ibadet etmekle ne büyük bir yanlışın içinde olduğumu gördüm.

HİRİSTİYANLIK VE İSLAM

Aslında Hıristiyanların İslam'ı anlaması kolaydır. Sadece atalarının söylediklerine inanmakla kalmayıp, Kur'an'da ne olduğunu anlamak veya öğrenmek üzere çaba göstermeleri gerekiyor. Ben İslam dinini kabul ettim çünkü İslam, "Bir ve Tek Gerçek Tanrı" inancına güçlü bir şekilde inanmayı ve bu inancı sıkı bir şekilde benimsemeyi öngören yeryüzündeki tek dindir. İslam'da, tek bir Tanrı inancı çok nettir ve bütün temeli Tevhid (Allah'ın birliği) üzerine kuruludur. Hıristiyanlar İsa'nın Tanrı olduğuna inanıyorlar, ancak İsa'nın kendisinin bile kendisinden üstün bir Tanrısı vardı. İslam'da ise Allah'ın ne bir babası vardır, ne bir oğlu; O'ndan üstün kimse yoktur. İncil'deki 10 Emir'de Tanrı'nın yalnızca Bir olduğu ve yalnızca O'na ibadet etmemiz gerektiği belirtilmiştir, ancak biz bu emirlere uymuyoruz. Oysa ben bu kavramı çok net bir şekilde yalnızca Kur'an'da buldum.

Hz. İsa'nın bir peygamber olduğu kavramı çok açık ve mantıklıdır; çünkü İncil'de birçok kez onun Tanrı'nın bir peygamberi olduğu belirtilmiştir. Kur'an-ı Kerim, Hz. İsa'nın

ne Tanrı ne de Tanrı'nın oğlu olduğuna dair açık deliller sunmaktadır; aksine o, Allah'ın bir peygamberi ve elçisidir. **Hz. İsa'nın İncil'de kendisinin Tanrı olduğunu asla söylemediğini öğrenmek benim için şok ediciydi.** Bu, Hz. İsa'nın Tanrı olduğuna dair inancımı sorgulamama neden oldu ve onun hakkında okumaya başladım. Nihayet onun Tanrı olmadığını kabul ettiğim bir noktaya ulaştım.

İslam inancı araştırırken, birçok öğretisinin benimle uyum içinde olduğu öğrendim. Mesela İslam, takipçilerine Hz. Musa'dan Hz. İsa'ya ve son peygamber Hz. Muhammed'e (sav) kadar tüm peygamberlere saygı göstermeyi öğretmekteydi. Bu peygamberlerin hepsi insanlığa tek bir Allah'a ibadet etmeyi ve daha yüce bir amaçla yaşamayı öğretmişlerdir.

İSLAM VE MODERN BİLİM

Kur'an'da Allah'ın yarattıkları üzerinde düşünmeye yönlendiren ayetler beni derinden etkiledi. Kur'an'da bilimle ilgili birçok delil yer alıyor. Modern ekipmanlar ve teknolojiler kullanılarak yakın zamanda keşfedilen birçok bilimsel gerçeği buldum, ancak Kur'an bunları 1400 yıl önce nasıl söyleyebilirdi? Hayal edin, okuma yazma bilmeyen bir kişinin bilim hakkında bu şeyleri nasıl söyleyebileceğini... Bu yüzden İslam'ın hak dini olduğunu, İslam'ın doğru yol olduğunu kabul ettim.

Bütün okumalarım ve araştırmalarım sonunda İslam'ı din olarak seçmeye ve Müslüman olmaya karar verdim. Ertesi gün bir İslami Koleje gittim ve şehadet getirerek Müslüman oldum.

"Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhû ve rasûlüh."

Bu kelimeleri söylediğimde hissettiğim duyguyu anlatamam. **(Sübhanehu ve Teâlâ) İhtida merasimi sonunda** orada bulunan herkes beni büyük bir sevgi ve mutlulukla kucakladı ve şöyle dediler: "Sen artık yeni doğmuş bir

bebek gibisin, önceki günahların affe-
dildi.” Müslüman olduğum için o kadar
mutluydum ki...

İslam’ı kabul ettikten sonra, daha
güzel tebliğde bulunabilmek için Hi-
ristiyanlık, Hinduizm ve Yahudilik gibi
diğer dinler hakkında çalışmalar yap-
tım. Hıristiyan olarak bana söylenen
her şeyi doğru olarak kabul etmem
öğretilmişti; gerçeği araştırmaya ve
sorgulamaya teşvik edilmemiştin.
Ancak İslam bize düşünmeyi, sorgula-
mayı ve araştırmayı salık verir. Kur’an
ayetleri ve Hadislerde, başkalarının
sözlerini körü körüne kabul etmemi-
z, okuyup araştırarak öğrenmemiz
teşvik edilir.

Din değiştirmek ve akabinde ha-
yat tarzınızı yeniden düzenlemek ko-
lay bir şey değil, özellikle bir kız olarak
her gün birçok zorlukla karşılaşıyorum.
Yeni inancımınla birlikte tesettüre gir-
dim. Bu kararım ve dış görünüşümle
ilgili yakın çevrem tepkisi ve olumsuz
yorumları ile karşılaştım. Ancak ben
burada yaratılmışları memnun etmek
için değil, Rabbimi memnun etmek
için varım. Eşarbim ellerimi arkamda
bağlamıyor ve bir baskı aracı değil.
Düşüncelerin zihnime girmesini veya
ağzımdan çıkmasını engellemiyor.

Her zaman şu ayeti hatırlıyorum:
“*Fe inne me’al usri yüsra, inne me’al
usri yüsra.*” (Zorlukla beraber elbette
bir kolaylık vardır. Gerçekten zorlukla
beraber bir kolaylık vardır.) Bu bana
güçlü bir şekilde Allah’a tevekkül et-
meyi, güvenmeyi hatırlatıyor. O, mü-
cadelelerimi ve zorluklarımı bir gün
çok daha kolaylaştıracak, **inşaaallah.**

Beni seçen ve doğru yola yönlendiren
Allah’a hamd olsun.❖

Kaynak: <https://www.muslimconverts.com/converts/christian-girl-converted-to-islam.html>

Bir Hatıra

Bütün Varlıklar Allah’ı Nasıl Zikreder?

PROF. DR. ÂDEM TATLI

KÜTAHYA Dumlupınar Üniversitesi’nde
“Evrin ve Yaratılış” hakkında verdiğim
konferanstan sonra biyoloji bölümü son
sınıf öğrencisi bir bayan şöyle bir soru sordu:
- İsrâ suresi 44. ayetinde Allah mealen
buyuruyor ki: “*Yedi gök, yer ve bunlarda bulu-
nanlar Onu tesbih eder; Onu hamd ile tesbih
etmeyen hiçbir şey yoktur. Fakat siz onların
tesbihini anlayamazsınız. O Halîm’dir, bağış-
layıcıdır.*” Bu ayeti nasıl anlamalıyız?

- Türkiye Diyanet Vakfı tarafından neşredi-
len Risale-i Nur Külliyyatından Mektubat isimli
kitabın 24. Mektubunda bu ayeti yorumlama-
mıza yardım eden ifadeler var. Orada şöyle
deniyor:

“*Kâinattaki kudretin faaliyeti ve seyir ve
seyelân-ı eşya (varlıkların hareketi) o ka-
dar mânidardır ki, o faaliyetle Sâni-i Hakîm
envâ-ı kâinatı (kâinattaki varlıkları) konuştu-
ruyor. Güya göklerin ve zeminin müteharrik
mevcutları (hareketli varlıkları) ve hareketleri,*

*onların o konuşmalarındaki kelimelerdir
ve taharrük (hareket) ise bir tekellümdür
(konuşmadır). Demek, faaliyetten gelen
harekât ve zeval, bir tekellümât-ı tesbihi-
yedir (Allah’ı her türlü noksanlıktan uzak ve
kusursuz olduğunu belirtme). Ve kâinattaki
faaliyet dahi, kâinatın ve envânının sessizce
bir konuşması ve konuşurmasıdır.”*

- Biraz daha açar mısınız?

- Buradan anladığımız şu ki, hareket bir
konuşmadır. Biliyorsunuz sessizler el hare-
ketleriyle konuşurlar. Madem hareket bir ko-
nuşmadır. Varlıklardaki hareketi de bir tahlil
edelim.

Varlıkların temeli atomlardır. Atomlar da
atom altı parçacıklardan; elektron, proton
ve nötronlardan meydana gelmektedir.
Elektronlar atom çekirdeğinin etrafında
hem kendi etraflarında dönme hareketi
gösterir. Buna spin hareketi denir. Hem de
saniyede 50 bin devir yaparlar. Nötronlar

da atomun çekirdeğinde
belirli bir yörüngede dön-
dürülür. Atomun kendisi de
hareketlidir. Atomdan mey-
dana gelen moleküller de
hareketlidir. Bu hareket katı
maddelerde az, sıvılarda
katılara göre daha fazla,
hava moleküllerinde hareket
daha da fazladır.

Güneşin gezegenleri olan
yerküre hem kendi etrafında
hem güneşin etrafında belirli
bir süratle hareketlidir. Ay da
hem kendi etrafında, hem
yerkürenin hem de güneşin
etrafında döndürülmektedir.
Diğer gezegenler ve onları
etrafında barındıran Güneş
de, Güneşi içinde barındıran
Samanyolu galaksisi de, di-
ğer galaksiler de hareketli-
dir. Bir başka ifade ile atom
altı âlemden galaksilere

kadar bütün varlıklar hareketlidir.

Madem varlıkların hareketi onların bir
nevi konuşması ve Allah’ı tesbihleri ve zikirle-
ridir. Demek ki kâinattaki bütün varlıklar ha-
reketleriyle, denizler dalgalarıyla, rüzgârlar
esmeleriyle, ağaçlar hem mevsim mevsim
değişimleri, hem de rüzgârın önündeki ha-
reketleriyle konuşurlar, bir düzeni, bir sistemi
ifade ederler. Yani o düzeni yaratıp sürdüren
Allah’ı hareketli konuşmalarıyla bir nevi zik-
rederler.

Bütün kâinat kendi dilleriyle Allah’ı zikre-
derken, ve faaliyetleriyle insanın hayatına
hizmet ederken, varlıkların en şerefli olanı
olarak yaratılan ve bütün kâinat emrine verilen
insan bundan gafil olur ve Allah’ı tanımaz
veya Ona mesafeli durursa, atom altı par-
çacıklardan galaksilere kadar bütün kâinat
böyle bir insanı Allah’a şikâyet etmez mi? O
insana yaptığı hizmetin karşılığının ondan
alınmasını talep etmez mi?❖

Ramazan'ı Alvarlı Efe'yle Yaşamak

ÖMER GÜNDOĞDU

KUR'AN, Ramazan ayını kendisiyle ilişkilendirir. Bu ayda indirildiğini ve insanlara bir hidayet ve doğruyu yanıltan ayırıcı bir açıklama olduğunu bildirir (Bakara, 185). Dolayısıyla Ramazan'a Kur'an ayı denmiştir ve bu ayın, insanın hayatına değer katan bereketli bir zaman dilimi olduğu değerlendirilmiştir. Mümbit arazilerin bire yüz, bire beş yüz ürün vermesi gibi bu aydaki bir gece de bin aydan daha hayırlıdır. Çünkü onu değerli kılan Kur'an bu gece inmeye başlamıştır (Kadr, 1-3). Ramazan sadefinin içinde Kadir gecesi ve Kur'an incisi mevcuttur.

Leyle-i Kadîr'de nûr-u tecellâ / Gark olur envâre arz-ı muallâ / Taksîm eder bize nûr-i Teâlâ / Ramazan-ı şerîf kenz-i kerâmet (s.125)

Mü'minler için Ramazan rahmet ve nur iklimidir. Bu ayda rahmet kapıları açılır, kalplere hidayet nuru dolar. Bu ay mü'minler için büyük fırsatlar sunar.

Bu mâhda açılır ebvâb-ı rahmet / Neşrolur kalplere nûr-u hidâyet / Nûr-u ma-

rifetle feyz-i muhabbet / Ramazan-ı şerîf mü'mine devlet (s.124)

Ramazan, mü'min kulların günahlarının affolunduğu merhamet ayıdır.

Mü'min olanın afvine fermân Ramazan'dır / Ahvâlimize rahmeder Allah u Alîm'dir (s.217)

Kur'an'ın kadrini bilen ve emirlerine uymaya çalışan mü'minlerin imdadına Ramazan yetişir. Çünkü oruçla bedenî arzularına sınır koyabilen insan, daha kolay olan diğer duygularını da kontrol etmeyi öğrenir. Kalbi ve duyguları harekete geçen insan Ramazan'da daha ziyade ibadet ve taate ağırlık verir. Midesi gibi diğer azalarına da oruç tutturur, günahlardan çekinir. Adeta melekleşir.

Fermân-ı Mevlâ'ya itâat eyler / Emrolunduğu gibi ibâdet eder / Nefsini ruhunu hidâyet eyler / Ehl-i tevhîd olan câne cân kurban (s. 370)

Ramazan, kıymetini bilenlere fırsatlar sunar. Fırsatları değerlendirenler bayramı hak ederler. İşte bayram o zaman bayram olur.

Mevlâ bizi afv ede / Gör ne güzel ıyd olur / Cürm ü hatâlar gide / Bayram o bayram olur (s. 167)

Ramazan ne kadar iyi değerlendirilirse değerlendirilsin, giderken mü'minin gönlünde bir burukluk bırakır da gider...

Elvedâ şehri seâdet gitdi devlet elvedâ

Elvedâ şehri hidâyet gitdi nimet elvedâ (s. 309)

Medine gibi bazı şehirlerde idrak edilen Ramazan'lar, insan dimağında farklı bir tat bırakır. Mescid-i Nebevîde fahr-ı kâinatın huzurunda yapılan iftarlar, kılınan teravihler ve hele son on günün toplu kılınan tehecüdleri ve kunut duaları insan hayatındaki unutulmaz tecrübelerdir.

Medine-i Münevvere gibi Anadolu'nun bazı şehirleri de Ramazan'ın kadr u kıymetini bilirler. Bunlardan biri de Alvarlı Efe'nin kilid-i mülk-i İslam tabiriyle methettiği Erzurum'dur. Böyle bir övgüyü şehre layık görmesinin sebeplerini sayarken Erzurum halkının Ramazan ayına hürmetini örnek gösterir ve *Ramazanda bir âlî-şân ederler / O şehri-siyâmi zî-şân ederler / Fukarâ gönlünü gülşen ederler / Mevlâ'ya emânet olsun Erzurum (s. 656)* mısralarıyla Erzurum'u

Mevlâya emanet eder. Gerçekten de eskisi kadar olmasa da kısmen hâlâ Ramazan, birçok ilimize benzer şekilde Erzurum sokaklarında da hissedilir. Evlerde ve camilerde okunan mukabelelerle, teravih namazlarıyla, hatimle kılınan teravihleriyle, fakir fukaranın gözetilmesiyle ve iftar sofralarıyla Ramazan'ın manevî havasını teneffüs etmek mümkündür. Birçok yönüyle Medine-i Münevvere'yi andırır. Zaten bir şehri *medine* yapan ehlinin faziletidir.

Şiirlerinden örnekler sunduğumuz Hâce Muhammed Lutfi (1868-1956), Erzurum'un yetiştirdiği ilim ve maneviyat büyüklerinden biridir. Uzun yıllar görev yaptığı ve medfun bulunduğu köye nispetle Alvarlı Efe namıyla halk arasında meşhur olmuştur. Medreseden icazet ve tarikattan hilafet aldıktan sonra imamlik ve vaizlik vazifeleriyle halkı irşad etmeye çalışmış ve Erzurum'un maneviyyatında derin izler bırakmıştır. Aruz ve hece vezniyle yazdığı şiirler divanında toplanmıştır. Bu vesileyle Alvarlı Efe'nin ruhuna rahmet dilekelerimizi iletiyoruz.❖

Kaynak: Hâce Muhammed Lutfi, Hulâsatü'l-Hakaik ve Mektûbât-ı Hâce Muhammed Lütfi, Efe Hazretleri Vakfı, İstanbul, 2006.

Mısraların Anlam Yüklü Dünyası

MEHMET KERİMOĞLU

Mülk ü dîne mekr iden zehr-i helâhil nûş eder Bu muhakkaktır ki her kim içse sem bulmaz halâs. — Ali Emîrî

Günümüz Türkçesiyle: Vatana ve dine tuzak kurup ihanet eden panzehiri olmayan bir zehir içmiş olur. Zehir içenin kurtulması imkânsızdır. Hele de panzehiri yoksa.

Din hissi ve vatan sevgisi fitridir. Tarih bunun açık şahididir. İnsanlar içinde türlü sebeplerle dine, dindara, vatana ve millete ihanet edenler, tuzaklar kuranlar olagelmıştır. Şu kesin olarak bilinmelidir ki, bu tür iha-

net içinde olanlar kendi sonlarını hazırlayan öldürücü zehiri içen kimseler gibidirler. Tarih bunu bize ders vermektedir.

Mefhumun muhalifiyle din ve vatana ihanet etmeyenler tarihin şeref levhalarında hayırla anılmakta, haklarında destanlar yazılmaktadır.

İnsan ruh ve bedenden müteşekkil bir varlıktır. Beden ruh ile kaimdir. Toplumları ayakta tutan ve insan bedenindeki ruh mesabesinde olan dine ihanet etmek ve tuzak kurmak, tedavisi mümkün olmayan yaralar açar..❖

Snobizmin ve Sekülerizmin Kiskacında Müslümanca Yaşamak

DR. BATALALP BATMANOĞLU

SNOBİZM, bir kişinin başka biri gibi davranması, başka bir kimsenin yaşamı gibi yaşaması ve yaptıklarını yapmasına denir. Yani aslında “kişinin olmadığı gibi görünmesi” de diyebiliriz. Özellikle lüks tüketim konularında kendini daha çok gösterir bu olay. Bir nevi gösteriş de diyebiliriz bu davranışa.

Sekülerizm ise daha genel bir kavram olup snobizmi besleyen ana damardır. Sekülerizm, semavi öğretilerden uzak dünyevileşme anlamında kullanılmaktadır. Küreselleşme ile birlikte tek bir şehir haline dönüşen dünyada, insanların birbirinden maddi ve manevi etkilenmesi çok hızlanmıştır. Bu etkileme işinde dünyevi maddi imkânları daha

üstün olanların taklit edilmesi öne çıkmıştır. Küresel güçlerin koordine ettiği medya araçları, internet ve sosyal medya mecraları ile neredeyse ortak kültür, ortak kıyafet, ortak eğlence, ortak yiyecek, ortak inançlar vb oluşturulmaya çalışılmaktadır. Kültürleri ve inançları kasıp kavuran bu sekülerizm ve snobizim afeti tüm insanları sardığı gibi Müslümanları da sarmıştır. Maalesef Müslümanlar da hem dünyevileşmiş hem de âfâkileşmiştir.

“Gösterişsiz hayat” Müslüman bireyin ana felsefesi iken bunun değişime uğradığını hayretle müşahade ediyoruz. Müslüman yaptığı yemekten “kokusu gitmiştir” diye komşuna da yollarken, elindeki “göz hak-

kı” deyip gören ile paylaşırken, veremeyecek durumda ise bunu gizlerken, maalesef günümüzde fotoğrafını çekip sosyal medyada tüm dünyaya göstermektedir.

Mahremiyet meseline çok hassas olan Müslüman, farkına varmadan özeli paylaşmaktadır. Ana karnında olan cenin bebeğinin fotoğrafını dünya ile paylaşıyor, neyi yaptığını farketmeden. Dünyadaki en kıymetli varlığı olan çocuğunun fotoğraflarını paylaşıyor, kötü niyetli pedofili sapkınlarının eline geçebileceğini düşünmeden... Evini yabancı gözlerle, ellere karşı kilitleyip kapatıyor, lakin sosyal medyada tüm dünyaya açıyor!

İyi tanıdığım biri yeni bir otomobil almıştı, simsiyah rengi ve kışkırtıcı sportif görünümü ile çok göz alıcı bir havası vardı. O kadar dikkat çekiyordu ki trafiğe çıkar çıkmaz trafik polislerini dahi kışkırtmış olacak ki, hemen bir bahaneyle ceza kesmişlerdi! Bu olaydan hemen ders çıkararak araba sahibi otomobili aylarca yıkatmamış idi, böylece tozlu ve çamurlu kalmasına gönüllü razı olmuştu. Kendisine bu durumu soranlara şöyle derdi “insanların kıskançlık damarını tahrik etmenin hem vebali hem de dünyada cezası (karşılığı) var...”

“Nazar / göz değmesi” kavramını duyduğunuzdur. “*Nazar haktır, deveyi kazana, adamı mezara sokar*” sözü, insanımızın hem hadis-i şeriflerden etkilendiklerini ve hem de nazarın toplum nezdinde ne kadar güçlü bir inanişaya sahip olduğunu göstermektedir. Hz. Peygamberin, “*(Nazar’dan) Allah’a sığının. Çünkü göz değmesi gerçektir*” (İbn Mâce, Tıb, 32) buyurduğu rivayet edilmektedir. Kur’an’da da, göz değmesinin/nazar gerçeliğine değinilmektedir: “*O inkâr edenler Zikr’i (Kur’an’ı) işittikleri zaman, neredeyse seni gözleriyle deviriverceklerdi. Hâlâ da (kin ve hasetlerinden), ‘Hiç şüphe yok o bir delidir’ derler.*” (Kalem, 5)

Nazarın ana kaynağı kıskançlık ve hasettir. Haset ile nazar eden karşı tarafı olumsuz etkilemektedir. Kur’an-ı Kerim’de “Ve haset ettiği zaman hasetçinin şerrinden (Allah’a sığınırım) de.” şeklinde öğütlenmektedir.

Aslında nazarın ana kaynağı kıskançlık ve hasettir. Haset ile nazar eden karşı tarafı olumsuz etkilemektedir. Kur’an-ı Kerim’de “*Ve haset ettiği za-*

man hasetçinin şerrinden (Allah’a sığınırım) de.” (Felâk Suresi, 5) şeklinde öğütlenmektedir.

Nazar konusunu pozitif bilimlerin yöntemiyle açıklama imkânı bulunmamaktadır. Normal sınırlar çerçevesindeki duyuş, düşünüş ve davranışları aşan olayları inceleyen parapsikoloji nazarı, psikokinetik (telekinetik) olaylar içinde mütalaa etmekte ve bu tür hadiseleri birer vâkıa olarak kabul etmektedir. Meydana gelişlerini ise bedeninin elektromanyetik güç alanına sahip bulunması, elektromanyetik ışıklar yayan gözlerin bu alanı etkilemesi, özenme, imrenme ve haset gibi duyguların bu tür bakışları beslemesi, bakışlardaki duygu yoğunluğuna paralel biçimde nazarın gücünün artması (Kırca, XXII/1 [1986], s. 42-44), ayrıca zihin gücünün bu tür olaylarda etkili bulunması şeklinde açıklamaktadır. (DİB, İslam ansiklopedisi)

Yani huzurlu hayat felsefesinde “görünür değil” bilakis “görünmez olmak” kişinin menfaatinedir. Çünkü Bediüzzaman Hazretlerinin, “*Gel o dersi benden al, şöhret aynı ri-yadır, kalbi öldüren zehirli bir baldır*” ifadesi ile mesele özetlenebilir. Hz. Mevlana’nın, “*Ya olduğun gibi görün veya görüldüğün gibi ol*” öğüdüne uymaya gayret gösterilebilir.

İnsanın hiçbir şeyi zayı olmuyor. Hem insan, Allah (cc) indinde çok kıymetli, eşref-i mahlukat ve halife-i arz olduğu için her eylemi ve söylemi günün 24 saati, haftanın 7 günü, yılın 365 günü kesintisiz bir şekilde teknoloji üstü bir kayıt ile görüntülü-sesli-yazılı olarak kayıt altına alınıyor. İnsana düşen şey hayırlı eylem ve söylemlerini artırmak ve hayırsız olanlarını tövbe ve istiğfar silgisi ile silmeye çalışmaktır, vessalam...❖

Psikolojik Tedavilerde İlaçların Yan Etkileri

“6 yaşındaki oğluma dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu tanısı konuldu. İlaçların yan etkisinden korktuğumuz için tereddütlüüz. Bu konuda siz ne söylersiniz?”

FEYZULLAH AKDAĞ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN

Soru: “Hocam kolay gelsin. 6 yaşındaki oğluma dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu tanısı konuldu. Çocuk psikiyatristi ilaç kullanmamız gerektiğini söyledi. Biz de ilaçların yan etkisinden korktuğumuz için ilaca başlayıp başlamama konusunda tereddütlüüz. Bu konuda siz ne söylersiniz?”

Cevap: Öncelikle Rabbim şifalar versin. Kaygılarınızı anlıyorum. Bir ebeveyn olarak gözümüzden sakındığımız evlatlarımız için, muhtevasında ne olduğunu bilmediğimiz çeşitli kimyasallar içeren ilaçları kullanma konusunda birçok ebeveyn soru almaktayız. İlaç meselesi tıbbi bir mesele olduğu için bu konuya girmem hata olur. Ancak ben birçok ebeveyne ilaç kullanımı öncesinde bulunduğum bazı tavsiyeler vesilesiyle ilaç kullanmalarına gerek kalmayacak şekilde iyileşme kaydedildiğine şahit oldum. O tavsiyeleri burada da zikretmek istiyorum. Dilerseniz tavsiyelerimi ilaç kullanımından önce en az 3 ay boyunca sabırla uygulayın ve iyileşme olup olmadığına siz karar verin.

Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) rahatsızlığı özellikle pandemi sonrası tüm dünyada büyük bir artışla çocuklarda görülen en önemli rahatsızlık oldu. Peki, neden pandemi sonrası oldu bu? Çünkü pandemiye kadar çocukların ekrandan

uzak tutulması ilkesi çok net bir şekilde ortaya konabilirken, pandemi döneminde bu kural uzaktan eğitimin başlamasıyla o kadar esnetildi ki ortada ilke kalmadı ne yazık ki. Çocuklar her gün ekran karşısında derslerini gördükten sonra sokağa çıkma yasakları nedeniyle de tüm gün evde kalmanın etkisiyle tablet, telefon, bilgisayar ve televizyonun müptelası oldular. Bu üzücü durum sadece çocuklarla da sınırlı kalmadı; maalesef yetişkinler de evde olmanın etkisiyle ekransız yaşayamaz hale geldiler. Pandemi bittikten sonra ise ekran konusundaki alışkanlıklar devam ettirildi. Zira artık neredeyse tüm toplum ekran bağımlısı haline gelmiştir.

Ekran ışığı (mavi ışık) yapısı gereği göz ve beyine zarar veren bir ışıktır. Ve haliyle ekrana fazlaca maruz kalmanın sonucunda beyin dikkat merkezi de bu zarardan payına düşeni alıyor. Aşırı ekran kullanımı beyne zarar verdiği için beyin yönettiği her şey de zarar görüyor. Duygular, hormonlar, sinir-

ler vs büyük tahribata maruz kalıyor. Bunun yanında ekranın dolaylı olarak neden olduğu hareketsiz yaşam ise obezite ve diyabet başta olmak üzere birçok hastalığa da davetiye çıkarıyor. İşte dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu böyle bir yaşam tarzının neredeyse kaçınılmaz meyvesi olarak karşımıza çıkıyor.

Peki, bu konuda neler yapılabilir?

İlaç kullanımının en son çare olduğu aklımızın bir köşesinde dursun. Bununla birlikte yukarıda zikrettiğimiz bir şekilde hayat süren çocuklar ilaç kullansalar da ilacın etkisi geçtiği anda yine aynı hale geleceklerdir. Yani ilaç, bir nevi bastırma aracıdır. Köklü çözüm için ise yaşam şeklinde köklü değişimler yapılmak zorundadır. Evet, bunun zor olduğunun farkındayım zira bağımlı olmasa bile aşırı kullanıma alışmış bir insanın elinden ekranı almak ve onu hareketli bir yaşama alıştırmak zor ve sabır gerektiren bir çalışmadır. Ancak 1 ay sabırla gayret edilirse ekrandan ayrı kalma sonucunda ortaya çıkan yoksunluk belirtileri (öfke, stres, yıkıcılık, can sıkıntısı, içe kapanma vs) bitme noktasına gelecektir.

Ekranı tamamen ortadan kaldıramayacağımızın farkındayım ancak kısıtlamak zorundayız. Bu da ilk 2 yıl hiç ekran kullanmamak şartıyla günlük 3 yaşında en fazla 30 dk, 4 yaşında en fazla 40 dk, 5 yaşında en fazla 50 dk, 6 yaş ve üzeri için ise en fazla 60 dakika kullanımının sağlanması yeterli olacaktır. Bu sürelerin içerisinde tüm ekran

araçlarının kullanımının dâhil olduğunu unutmamak gerek. Bununla beraber çocuğumuzun ekranda neler yaptığına neler seyrettiğine neleri takip ettiğine de çok dikkat etmeliyiz.

Ekran kullanımı konusunda çocuklarımızı bu tedbirleri uygularken kendimizi de bu kısıtlamalardan ayrı düşünemeyiz. Zira ebeveyninin sürekli ekran karşısında olduğunu gören çocuk haklı olarak ekrandan ayrı kalmak istemeyecektir. Bu bağlamda haftada en az 2 akşam evde “ekransız geceler” etkinliği yapabilirsiniz. Ekransız gecelerde illa ki belli bir etkinlik yapmak zorunda değilsiniz. O akşamın temel teması ekranın olmaması olacak. Zamanla zaten ev halkı doğal olarak bazı etkinlikleri, sohbetleri, şakalaşmaları yapmaya başlayacaktır; rahat olun.

Evinizde bazı kutu oyunlarını bulundurun ve bazı zamanlarda çocuklarınıza meydandan okuyup onlarla bu oyunları oynayın. Kitap okuma saatleri yaparak kitapta geçen yerleri herkes kendi sözcükleriyle kritik etsin. Çocuklarınızı imkânlar dâhilinde bir spor kursuna yazdırın. Bu mümkün değilse haftada en az 3 gün ailece yürüyüşe çıkmayı adet haline getirin. Çocuklarınızı, akraba ve komşu çocuklarıyla olabildiğince bir araya getirin, ancak bu buluşmalarda ellerde telefon ve tabletin olmaması gerekiyor.

Fast-food ve aburcubur tüketimini haftada en fazla 2 defa olacak şekilde düzenleyin. Dışarıdan yemek alışkanlığını bitirip evde ne varsa yemeyi alışkanlık haline getirin. Özellikle aburcubur ve ekranın DEHB'nin en iyi dostu olduklarını aklınızdan çıkarmayın.

Son olarak tüm dünyada etkinliği kanıtlanmış ve profesyoneller tarafından ilaçsız bir uygulama olan GETAP adlı programa çocuklarınızı başlatabilirsiniz. Bulduğunuz ilde GETAP ve benzeri programları uygulayan güvenilir kurumlarla iletişime geçebilirsiniz.

Burada yazdığımız tavsiyeler bir bütündür. Yani bir kısmını yapıp bir kısmını yapmamak istenen gelişimi elde etmemizi engelleyebilir. Örneğin GETAP gibi bir programa başlattığınız evladınızın evde ekran kullanımına ve aburcubur tüketimine bir düzenleme getirmesiz maalesef istenen verimi elde edemeyeceksinizdir.❖

düşünceler

HAZIRLAYAN: **ASLINUR BAHAR**

Gençliğine doymadan gitti, derler. Doymak mümkün mü ki, doyup da gitsin. Doymak burada değil, burası acıkmanın yeri...

— **NECİP FAZIL KISAKÜREK**

Rotanı yanından geçen gemilere değil, yıldızlara bakarak belirle...

— **G. O. BRADLEY**

Terbiye, ana kucağında başlar; her söylenilen kelime, çocuğun şahsiyetine konan bir tuğladır.

— **NAMİK KEMÂL**

"Namazı kabul edilen adam" mıyım; bilmiyorum. Ama "namaza kabul edilen adam"ım; iyi biliyorum.

— **SENÂİ DEMİRCİ**

İnsan ulaşamadığı şeyin delisi, ulaştığı şeyin nankörüdür.

— **P. NERUDA**

Nefsî ve hissî işlerin sonu hüsrandır.

— **HAYATİ İNANÇ**

Başarısızlık ve felâkete rağmen hayata karşı güvenlerini sonuna kadar koruyan insanlar, iyi bir anne tarafından büyütülmüş olanlardır.

— **A. MAUROİS**

Davranışlar, kelimelerden daha fazla konuşur.

— **O. WİLDE**

Bütün övgüler döner dolaşır, hepsi de Allah'a ulaşır.

— **DOÇ. DR. EMİN IŞIK**

Bizim tesadüf olarak gördüklerimiz İlahî birer tasarruftur.

— **M. HAMDİ YAZIR**

Oturduğunuz yerden "Allah'ım, rızkımı ver" deyip durmayın. Biliyorsunuz ki, gökten ne altın yağar, ne de gümüş.

— **HZ. ÖMER (RA)**

Okudukça cehaletimi fark ediyorum.

— **AYŞE ŞASA**

Hayret ederim o kişiye ki, hastalık korkusuyla yemekten perhiz eder de, Cehennemden korkup günahattan perhiz etmez.

— **HZ. ALİ (KV)**

Benim neslimin en büyük keşfi, insan denen varlığın düşünce şeklini değiştirmekle hayatını da değiştirebildiği yönündeki keşfidir.

— **W. JAMES**

Tövbe etmen, Allah'ın sana olan sevgisini gösterir.

— **ATÂULLAH İSKENDERİ HZ. (KS)**

Hızlı gitmek istiyorsan yalnız git, uzaklara gitmek istiyorsan beraber...

— **AFRIKA ATASÖZÜ**

HÂL DİLİ
OSMAN SUROĞLU

Bu Kur'an,
âyetlerini düşünsünler ve
akıl sahipleri öğüt alsınlar diye
sana indirdiğimiz feyz kaynağı
mübarek bir kitaptır.

(Sâd Suresi, 38/29)